МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Кваліфікаційна робота
магістра

на тему **НОТАРІАЛЬНИЙ ПЕРЕКЛАД З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0353-1ап-з
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови та
література (переклад включно),
перша – англійська
освітньо-професійної програми
Переклад (англійський)
Гребеннікова Ольга Миколаївна

Керівник к. філол. н., доц. Запольських С. П.

Рецензент д. філол. н, доц. Погонець В.В.

Запоріжжя – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології
Кафедра теорії та практики перекладу з англійської мови
Освітній рівень магістр
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно) – перша англійська

Освітньо-професійна програма Переклад (англійський)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови
Запольських С.П.
«____»_____2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
ГРЕБЕННІКОВОЇ ОЛЬГИ МИКОЛАЇВНИ
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) НОТАРІАЛЬНИЙ ПЕРЕКЛАД З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ
керівник кваліфікаційної роботи (проекту) Запольських С. П., к.філол.н, доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом ЗНУ від «28» лютого 2024 року № 369-с
2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту) 29.11.2024
3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту) наукові джерела з питань дослідження термінології і перекладознавства. Юридичні документи, та їхні переклади англійською мовою (апостиль, паспорт, свідоцтво про народження, смерть, шлюб, розлучення, атестат і диплом, виписка про несудимість).
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1) розглянути специфіку офіційно- ділового стилю, визначити поняття «нотаріальний переклад»; 2) описати особливості та труднощі нотаріального перекладу, які представлені в сучасній науковій літературі; 3) проаналізувати переклад особистих документів з англійської мови на

українську: переклад елементів, які відтворюються за особливими правилами; специфіку перекладу певних типів особистих документів.

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Запольських С. П. доцент	07.06.2024	07.06.2024
Розділ 1	Запольських С. П. доцент	02.09.2024	02.09.2024
Розділ 2	Запольських С. П. доцент	01.10.2024	01.10.2024
Висновки	Запольських С. П. доцент	21.10.2024	21.10.2024

6. Дата видачі завдання 03.06.2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх вивчення та аналіз; укладання бібліографії	лютий – квітень 2024	виконано
2	Добір фактичного матеріалу	травень 2024	виконано
3	Написання вступу	червень 2024	виконано
4	Написання теоретичного розділу	вересень 2024	виконано
5	Написання практичного розділу	жовтень 2024	виконано
6	Формулювання висновків	жовтень 2024	виконано
7	Проходження нормоконтролю	листопад 2024	виконано
8	Одержання відгуку та рецензії	листопад–грудень 2024	виконано
9	Захист	грудень 2024	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант _____ (підпис) О. М. Гребеннікова

Керівник роботи _____ (підпис) С. П. Запольських

Нормоконтроль пройдено
Нормоконтролер _____ (підпис) Г. О. Хацер

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 64 стор., 78 джерел.

Об’єкт дослідження: нотаріальний переклад юридичних документів з української мови англійською.

Мета роботи: виявлення та аналіз основних проблем нотаріального перекладу з української мови на англійську, а також розробка рекомендацій щодо їх подолання.

Теоретико-методологічні засади: теоретичні положення термінознавства, розроблені Т. Кияком, В. Іващенко, О. Радченко, А. Суперанською, Н. Подольською, принципи перекладу, визначені К. Райс, В. Комісаровим, А. Нойбрехтом, А. Федоровим та іншими.

Отримані результати: У результаті дослідження проаналізовано теоретичні аспекти нотаріального перекладу, включаючи специфіку офіційно-ділового стилю, труднощі перекладу та вимоги до відповідності документів. Виявлено, що нотаріальний переклад вимагає максимальної точності, збереження юридичної сили документа та дотримання міжнародних стандартів. Проаналізовано переклад різних типів особистих документів, таких як апостиль, паспорти, свідоцтва про народження, дипломи, з акцентом на правильну транслітерацію та юридичну термінологію. Зроблено висновок про ключову роль точності та адаптації перекладу до культурних і правових вимог. Перспективи дослідження включають переклад юридичних, фінансових, медичних і корпоративних документів.

Ключові слова: *офіційно-діловий стиль, нотаріальний переклад, особисті документи, міжнародні стандарти, юридичний термін, транслітерація, адаптація, еквівалент, транспозиція.*

ЗМІСТ

ВСТУП……..3

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НОТАРІАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ…….7

1.1 Специфіка офіційно- ділового стилю ……...7

1.2 Поняття «нотаріальний переклад», його специфіка …….....13

1.3 Особливості та труднощі нотаріального перекладу ……..18

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ ОСОБИСТИХ ДОКУМЕНТІВ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ……32

2.1 Переклад елементів, які відтворюються за особливими правилами……...32

2.2 Специфіка перекладу певних типів особистих документів……...41

2.2.1 Переклад апостилю……41

2.2.2 Переклад паспорту, свідоцтва про народження, свідоцтва про смерть……..44

2.2.3 Переклад свідоцтва про шлюб, свідоцтва про розлучення……49

2.2.4 Переклад атестату і диплому……51

2.2.5 Переклад витягу про несудимість……55

ВИСНОВКИ 61

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 65

ВСТУП

В умовах глобалізації та інтеграції України у міжнародне співтовариство зростає потреба у якісному перекладі юридичних документів. Нотаріальний переклад є важливою складовою міжнародних правових взаємин, адже він забезпечує юридичну силу документів за кордоном. Відповідність перекладу оригінальному документу є критично важливою для уникнення правових непорозумінь і конфліктів. З огляду на це, дослідження проблем та особливостей нотаріального перекладу з української мови на англійську набуває особливої **актуальності.**

Проте, проблема нотаріального перекладу з української мови на англійську залишається недостатньо дослідженою. Незважаючи на зростаючу потребу в професійних перекладачах, які здатні забезпечити точність і легітимність нотаріальних документів, існує обмежена кількість наукових досліджень у цій сфері. Література, присвячена питанням нотаріального перекладу, є досить обмеженою. У сучасному мовознавстві цієї проблеми торкалися вчені у межах вивчення юридичного перекладу, про що свідчать праці В. Згурської [Згурська 2010], О. Д. Козачек [Козачек 2016], І. І. Шуміла [Шуміло 2017], Г. С. Дудніка [Дуднік 2019], Л. В. Логінової [Логінова 2021], О. Попова [Попова 2022], Л. О. Глогар [Glogar 2023], Ф. Рамос [Ramos 2021]. Це ускладнює доступ до інформації та методик, необхідних для підвищення якості перекладацьких послуг. Таким чином, існує нагальна потреба у проведенні подальших досліджень і розробці навчальних матеріалів, які б допомогли підвищити професійний рівень перекладачів та забезпечити якість нотаріальних перекладів з української мови на англійську.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному аналізі специфіки нотаріального перекладу юридичних документів з української на англійську

мову. У роботі визначено основні лексико-семантичні, синтаксичні та стилістичні труднощі, які виникають у процесі перекладу, а також запропоновано шляхи їх подолання.

Об'єктом дослідження є нотаріальний переклад юридичних документів з української мови англійською.

Предметом дослідження є лексичні, граматичні та стилістичні особливості нотаріального перекладу юридичних документів з української мови англійською.

Метою дослідження є виявлення та аналіз основних проблем нотаріального перекладу з української мови на англійську, а також розробка рекомендацій щодо їх подолання.

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань:**

1) розглянути специфіку офіційно- ділового стилю, визначити поняття «нотаріальний переклад»;

2) описати особливості та труднощі нотаріального перекладу, які представлені в сучасній науковій літературі;

3) проаналізувати переклад особистих документів з англійської мови на українську: переклад елементів, які відтворюються за особливими правилами; специфіку перекладу певних типів особистих документів.

Матеріалом дослідження є вибірка юридичних документів, перекладених з української мови англійською, включаючи апостиль, паспорт, свідоцтва про народження, смерть, шлюб, розлучення, атестат і диплом, виписку про несудимість.

Методи дослідження. У дослідженні використано комплекс методів, зокрема: порівняльно-зіставний метод для аналізу перекладу юридичних текстів; лексико-семантичний аналіз для вивчення термінологічних труднощів; перекладознавчий метод або трансформаційний для визначення способів і підходів перекладу документів.

Практична цінність роботи полягає у розробці рекомендацій для перекладачів, що займаються нотаріальним перекладом з української мови англійською, що дозволить підвищити якість та точність перекладів. Результати дослідження можуть бути використані у навчальних програмах для підготовки перекладачів, а також у діяльності нотаріусів та юридичних фірм, які працюють з міжнародними документами.

Робота пройшла **апробацію** на XVII Університетській науково-практичній конференції студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених «МОЛОДА НАУКА-2024» 17-22 квітня 2024 року. Теоретичні здобутки представлено у публікації: Теоретичні основи дослідження нотаріального перекладу. *Збірник наукових праць студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених «Молода наука-2024»: у 5 т.* / Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2024. Т. 2. С. 100-101. Результати дослідження опубліковано у фаховому виданні «Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія». [Zapolskykh, Pohonets, Hrebennikova 2024].

Структура роботи: дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків, додатку та списку використаної літератури.

У вступі подано загальні відомості про дану наукову працю, починаючи від умотивування теми, мети, завдань, актуальності дослідження, визначення об’єкту, предмету та структурування роботи.

У першому розділі подано загальні відомості про підходи до визначення понять «офіційно-діловий стиль» і «нотаріальний переклад», розкрито особливості та труднощі нотаріального перекладу у сучасній фаховій літературі.

Другий розділ містить аналіз перекладу особистих документів з англійської мови на українську, способів і засобів перекладу елементів, які відтворюються за особливими правилами, аналіз специфіки перекладу певних типів особистих документів (апостилю, паспорту, свідоцтва про народження, свідоцтва про

смерть, свідоцтва про шлюб, свідоцтва про розлучення, атестату і диплому, витягу про несудимість).

У висновках подано узагальнені результати проведеної роботи.

Загальна кількість сторінок 64, кількість використаних джерел 78.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НОТАРІАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ

1.1 Специфіка офіційно-ділового стилю

Дослідження теоретичних основ нотаріального перекладу потребує, на наш погляд, розгляду специфіки офіційно-ділового стилю з кількох причин. По перше, це – змістовні особливості, оскільки офіційно-діловий стиль характеризується певною лексикою, фразеологією та синтаксисом, які використовуються для точного та однозначного вираження юридичних та адміністративних понять. Нотаріальні документи є частиною цього стилю, і їх переклад потребує розуміння цих особливостей для збереження точності й правової відповідності.

Другою причиною, можна назвати формальні вимоги. Документи в офіційно-діловому стилі мають суворо визначену структуру та формулювання, що необхідно враховувати під час перекладу. Нотаріальний переклад потребує дотримання цих формальних вимог, оскільки від цього залежить правова сила документів у різних юрисдикціях.

Наступною причиною є юридична відповідальність. Нотаріальні документи часто мають правові наслідки. Будь-яка неточність у перекладі може призвести до юридичних проблем або невизнання документу. Розуміння специфіки офіційно-ділового стилю допомагає уникнути таких помилок.

Останнім важливим аспектом є інтеркультурна комунікація. Офіційно-діловий стиль може відрізнятися в різних країнах, і ці відмінності важливо враховувати під час перекладу. Знання специфіки стилю дозволяє краще адаптувати документ до мовних та культурних норм країни, на яку здійснюється переклад.

Отже, розгляд специфіки офіційно-ділового стилю є необхідним кроком для забезпечення якісного та точного нотаріального перекладу, що відповідає як формальним, так і правовим вимогам.

Офіційно-діловий стиль – це функціональний стиль української мови, який використовується в офіційних документах, діловому спілкуванні, адміністративній, юридичній та дипломатичній сферах. Цей стиль характеризується високим ступенем стандартизації, чіткістю, однозначністю та строгістю у вираженні думок. В енциклопедії сучасної України зазначено, що «офіці́йно-діловий стиль – функціональний різновид літературної мови, що задовольняє потреби суспільства в офіційній сфері спілкування (в документальному оформленні різних актів державного, громадського, політичного, економічного життя, ділових стосунків між державами, організаціями тощо); мова держ. законів, указів, статутів, постанов, наказів, резолюцій, розпоряджень, довідок, заяв та ін. документів. Його призначення – повідомлення, доведення до відома громадян, установ, організацій нормативно-правових актів» [ЕСУ].

Термінологічне позначення цього різновиду літературної мови в українській лінгвістиці не уніфіковане: використовуються терміни: офіційно-діловий стиль (І. Чередниченко, В. Перебийніс, М. Пилинський, А. Коваль, О. Пономарів, С. Єрмоленко, Л. Мацько, С. Бибик, Л. Тименко), канцелярський діловий стиль (Ю. Ковалів), офіційно-ділова мова, діловий стиль (М. Пилинський, А. Марахова, С. Єрмоленко); ділова мова (М. Жовтобрюх, М. Пилинський, С. Єрмоленко, Л. Ажнюк, П. Редін), мова (стиль) ділових документів (паперів) (А. Марахова, А. Коваль, М. Пещак, С. Бибик, Л. Пустовіт, Г. Сюта), мова ділового спілкування (А. Коваль).

Офіційно-діловий стиль – це функціональний різновид мови, що використовується для комунікації в державній, політичній, громадській та економічній сферах, у законодавстві та адміністративно-господарському

управлінні. Він належить до об'єктивних стилів та вирізняється високим рівнем книжності. Основне його завдання – регулювати ділові взаємини в зазначених сферах і задовольняти громадянські потреби в типових ситуаціях [Кузнецова 2014, с. 127].

Під функціональним різновидом мови розуміється система мовних одиниць та прийомів їх виділення і використання, які визначаються соціальними завданнями мовлення. Мовлення в управлінській сфері має низку специфічних особливостей. У діловому спілкуванні беруть участь органи та ланки управління, такі як організації, заклади, підприємства, посадові особи та працівники. Характер та зміст інформаційних зв'язків, у яких вони можуть бути залучені, залежать від місця установи в ієрархії управлінських органів, її компетенції та функціонального спрямування діяльності. Ці відносини є стабільними та регламентуються чинними правовими нормами [ЕСУ].

Особливістю ділового спілкування є те, що, незалежно від того, хто є фактичним укладачем документа і кому він адресований, офіційним автором і адресатом здебільшого є організація. Інша важлива характеристика – конкретна адресність інформації. Повторність дій і ситуацій є значним фактором, що впливає на управлінську інформацію. Управлінська діяльність завжди проходить за встановленими правилами, тому повторність інформації призводить до регулярного використання однакових мовних засобів.

Ділове спілкування характеризується тематичною обмеженістю завдань, що вирішує організація, що випливає з її стабільних функцій. Основні властивості управлінської інформації включають: офіційний характер, адресність, повторність і тематичну обмеженість.

Офіційно-діловий стиль має такі особливі риси: нейтральний тон, точність, ясність, лаконічність і послідовність викладу, документальність з наявністю реквізитів, усталені мовні звороти, висока стандартизація і сувора регламентація тексту, поділ тексту на параграфи, пункти та підпункти. Саме ці характеристики

формують систему мовних одиниць і прийомів їх використання в ділових документах.

Вчений мовознавець М. Пилинський виділив наступні основні вимоги до офіційно-ділового стилю: додержання основних загальномовних і функціонально-стилістичних мовних норм; слова й вирази, що безпосередньо пов'язані з думкою, повинні стояти в тексті якнайближче; дотримування максимально чіткого, послідовно-логічного і граматичного зв'язку між реченнями, що містять окремі судження; вставні речення, застереження, супровідні твердження, усякі відхилення від основної думки повинні значно поступатися своїм обсягом перед викладом основної думки [ЕСУ].

У результаті багатовікового розвитку в офіційно-діловому стилі сформувалися такі мовні засоби та способи викладу змісту, які дозволяють найефективніше фіксувати управлінську інформацію й відповідати всім вимогам, що до неї висуваються, а саме: широке використання суспільно-політичної та адміністративно-канцелярської термінології; специфічна фразеологія; обов’язкова відсутність авторської мовної індивідуальності та емоційно-експресивної лексики; мінімізація синонімії для уникнення двозначності сприйняття; використання безособових і наказових форм дієслів у теперішньому часі з позначенням позачерговості та постійності дії; чітко регламентоване розміщення та структура тексту; визначення обсягу основних частин, наявність стандартних стійких висловів і кліше (що дозволяє використовувати готові бланки); мінімізація складних речень із сурядним і підрядним зв'язком, переважне використання безсполучникових та простих поширених речень (наприклад, кілька підметів при одному присудку, кілька присудків при одному підметі, кілька додатків при одному з головних членів речення тощо) [Кузнецова 2014, с. 129].

Науковці зазначають, що офіційно-діловий стиль має чотири підстилі: *законодавчий, дипломатичний, юридичний, адміністративно-канцелярський* [ЕСУ].

Законодавчий підстиль використовується в законотворчій сфері та регулює офіційно-ділові відносини між приватними особами, між державою і приватними та службовими особами. Його прикладами є Конституція, закони, укази, постанови.

Дипломатичний підстиль застосовується у міждержавних стосунках в галузях політики, економіки, культури. Регламентує офіційно-ділові стосунки міжнародних організацій, структур, окремих громадян. Він втілюється в конвенціях, комюніке, нотах, меморандумах, договорах.

Юридичний підстиль охоплює судочинство, розслідування, арбітраж і регулює правові та конфліктні відносини. Цей підстиль обслуговує й регламентує правові та конфліктні відносини: між державою та підприємствами й організаціями всіх форм власності; між підприємствами, організаціями та установами; між державою та приватними особами; між підприємствами, організаціями й установами всіх форм власності та приватними особами; між приватними особами. Прикладами є акти, позовні заяви, протоколи, запити.

Адміністративно-канцелярський підстиль використовується у професійно-виробничій сфері та діловодстві. Він включає службові відносини між організаціями, приватними особами: службові (офіційні) відносини між підприємствами одного й різного підпорядкування; службові відносини між структурними підрозділами одного підпорядкування; службові відносини між приватною особою та організацією, установою, закладом і навпаки; приватні (неофіційні) відносини між окремими громадянами. Він реалізується в офіційній кореспонденції, договорах, заявах, характеристиках.

Отже, офіційно-діловий стиль – це функціональний різновид літературної мови, який використовується в офіційній, адміністративній, юридичній та

дипломатичній діяльності. Він має ряд специфічних особливостей, які забезпечують чіткість, точність і формалізм у комунікації. Основні особливості офіційно-ділового стилю:

- стандартизація і шаблонність (відрізняється використанням стандартних формулювань, кліше і штампів), що дозволяє уникнути двозначностей і забезпечити однозначне розуміння тексту;
- точність і конкретність (тексти мають бути максимально точними і конкретними, використовуються точні цифри, дати, імена, терміни, що забезпечує ясність і недвозначність висловлювань);
- логічність і структурованість (тексти мають логічну послідовність і структурованість, часто використовуються розділи, параграфи, нумерація пунктів, абзаців та підпунктів);
- об'єктивність (уникається вираження суб'єктивних думок і емоцій, мова повинна бути нейтральною, об'єктивною і безособовою, що підкреслює формальність комунікації);
- відсутність образності і емоційності (мова позбавлена метафор, порівнянь та інших засобів художньої виразності для уникнення можливих різночитань і забезпечення точності передачі інформації);
- використання спеціальної лексики (термінів, професіоналізмів та іншої спеціальної лексики, характерної для конкретної галузі діяльності, що сприяє точності і професіоналізму викладу);
- формальний тон (використання формальних звертань та прохань);
- застаріла лексика (в текстах зберігаються архаїчні мовні форми і конструкції, що є традиційними для цього стилю і додають йому формальності та урочистості);

- чітке оформлення документів (передбачає суворе дотримання вимог до оформлення документів: використання певних шрифтів, відступів, інтервалів, форматування заголовків, підписів і печаток);
- юридична коректність (точність і правильність вживання термінів, формулювань і структур документа).

Таким чином, офіційно-діловий стиль має чітко визначені характеристики, які забезпечують його ефективне використання в адміністративній, юридичній та дипломатичній сферах. Його основні особливості – стандартизація, точність, об'єктивність, структурованість і формальність – дозволяють досягти ясності та однозначності у діловому спілкуванні.

1.2 Поняття «нотаріальний переклад», його специфіка

У глобалізованому світі, де комунікація не знає кордонів, потреба в точних і юридично правильних перекладах стає все більш актуальною. Незалежно від того, чи йдеться про юридичні документи, контракти, академічні довідки або імміграційні документи, точність і автентичність перекладених документів мають першорядне значення. Саме тут нотаріальний переклад відіграє вирішальну роль. Нотаріальний переклад, також відомий як засвідчений переклад, – це переклад документа, який супроводжується підписаною заявою перекладача або бюро перекладів, що підтверджує точність і повноту перекладу. Крім того, підпис перекладача засвідчується нотаріусом, що надає перекладеному документу юридичної сили.

Наукова література, спеціально присвячена нотаріальному перекладу, порівняно з ширшими темами перекладознавства чи юриспруденції, є відносно обмеженою. Однак науковці в цих галузях торкалися поняття нотаріального

перекладу у своїх дослідженнях, з огляду на те, що нотаріальний переклад охоплює різні типи документів, кожен з яких служить різним цілям і вимагає особливої уваги до деталей. Серед найпоширеніших видів можна назвати такі: юридичні документи (контракти, свідоцтва, акти та судові накази); особисті документи (свідоцтва про народження, свідоцтва про шлюб, академічні довідки та дипломи); ділові документи (фінансові звіти, договори, ліцензії та патенти); медичні документи (медичні картки, страхові заяви та звіти про клінічні випробування); державні документи (паспорти, візи, дозволи на проживання та митні декларації). Наше дослідження має на меті представити огляд робіт відомих науковців, які писали про перекладацькі та правові питання, що включають дискусії про нотаріальний переклад.

У сучасному світі, де комунікація між країнами стала невід'ємною частиною життя, переклад документів набуває великого значення. Особливо важливими є переклади офіційних документів, які повинні бути визнані законними в іншій країні. У таких випадках необхідний нотаріальний переклад. Що ж таке нотаріальний переклад і які його особливості? Розглянемо це питання детальніше.

Нотаріальний переклад належить до офіційно-ділового стилю. Це обумовлено тим, що він включає документи, які мають юридичну силу, такі як договори, свідоцтва, акти, судові рішення тощо.

Нотаріальний переклад – це процес перекладу офіційного документа з однієї мови на іншу, який завершується нотаріальним посвідченням перекладу. Нотаріус підтверджує, що переклад зроблений кваліфікованим перекладачем і відповідає оригіналу. Це забезпечує юридичну силу перекладу, що робить його прийнятним для офіційного використання в інших країнах.

Нотаріальний переклад необхідний у випадках, коли потрібно представити юридично легітимними такі документи:

- офіційні документи: паспорти, свідоцтва про народження, шлюб, смерть, дипломи, атестати та інші освітні документи.
- юридичні документи: договори, довіреності, судові рішення, статутні документи компаній.
- фінансові документи: банківські виписки, фінансові звіти.
- імміграційні документи: документи, необхідні для отримання візи, посвідки на проживання тощо [Логінова, Іваніщенко 2021, с. 164].

Видатний перекладознавець, Мона Бейкер багато писала про різні аспекти перекладу, в тому числі про юридичний переклад. Хоча вона не зосереджувалася спеціально на нотаріально засвідченому перекладі, її роботи часто стосуються проблем і складнощів перекладу юридичних документів, а також важливості точності та вірності в юридичному перекладі [Baker 2018]. Її дослідження збагатили наше розуміння складнощів і наслідків перекладу юридичних текстів та навігації правового дискурсу через мовні та культурні кордони.

Сьюзан Шарчевич відома своїми дослідженнями в галузі юридичного перекладу та мови права [Šarčević 1997]. Її робота досліджує питання, пов'язані з перекладом юридичних текстів у різних правових системах і мовах, що включає обговорення нотаріально засвідченого перекладу в контексті юридичної документації. Її дослідження поглибили наше розуміння складнощів перекладу юридичних текстів і проблем досягнення еквівалентності та точності в юридичному перекладі.

Дослідження Кетрін Вей зосереджені на перетині мови, права та перекладу. Кетрін Вей насамперед відома своїм внеском у галузь перекладознавства, зокрема у сферу юридичного перекладу, де вона зосереджується на таких темах, як юридична термінологія, техніка перекладу та роль перекладу в правовій комунікації та доступі до правосуддя. Роботи Кетрін Вей торкаються різних аспектів юридичного перекладу та пов'язаних з ним тем, зокрема, викликів та

складнощів перекладу юридичних текстів у країнах з різними правовими системами та мовами, включаючи засвідчення та автентичності перекладених документів [Way 2024]. Дослідження Гіларі Футітт охоплюють різні аспекти письмового та усного перекладу, зокрема юридичний переклад і роль перекладу в юридичних процесах. Хоча вона, детально не розглядала нотаріально засвідчений переклад у своїй роботі, її дослідження практики юридичного перекладу та взаємодії між перекладом і правом можуть дати уявлення про ширший контекст засвідчених та автентичних перекладів [Footitt 2024]. Дослідження Крістофера Ґоддарда зосереджені на юридичному перекладі та взаємодії між мовою, правом і суспільством. Його роботи також торкаються питань, пов'язаних із засвідченням та автентифікацією перекладених юридичних документів, зокрема нотаріального перекладу [Goddard 2024].

Таким чином, можна зазначити, що хоча нотаріальний переклад є важливим аспектом перекладацької практики, він не є предметом широкого наукового теоретичного аналізу, нотаріальне засвідчення перекладу часто вважається рутинним адміністративним завданням, а не предметом наукового дослідження. Науковці торкаються нотаріального перекладу у своїх роботах з юридичного перекладу, перекладацької етики чи перекладацької практики, особливо в контекстах, де важливими є засвідчення та автентичність перекладених документів.

Однак, практична цінність дослідження є перспективною, оскільки нотаріально засвідчений переклад слугує важливим механізмом забезпечення точності, дійсності та прийнятності перекладених документів у правовому, адміністративному та офіційному контекстах, сприяючи міжкультурній комунікації, дотриманню законодавства та довірі до достовірності перекладеного змісту.

Процес нотаріального перекладу складається з кількох етапів:

- переклад документу: переклад виконується професійним перекладачем, який має відповідну кваліфікацію та досвід.
- перевірка та корекція: переклад перевіряється на відповідність оригіналу, вносяться необхідні корективи.
- нотаріальне посвідчення: переклад та оригінал подаються нотаріусу, який перевіряє відповідність і засвідчує переклад своїм підписом та печаткою.

Для виконання нотаріального перекладу перекладач повинен відповідати певним вимогам:

- мати відповідну кваліфікацію та освіту.
- бути зареєстрованим у реєстрі кваліфікованих перекладачів (якщо це передбачено законодавством країни).
- нотаріус, у свою чергу, повинен мати право на виконання нотаріальних дій і бути зареєстрованим у відповідних органах.

Нотаріальний переклад має кілька важливих переваг:

- юридична сила: такий переклад визнається офіційними органами інших країн.
- точність: процес перевірки та посвідчення гарантує точність та відповідність перекладу оригіналу.
- безпека: нотаріус несе відповідальність за правильність посвідченого перекладу.

Отже, нотаріальний переклад є важливим інструментом для забезпечення юридичної сили перекладених документів. Він необхідний для багатьох офіційних і юридичних процедур, особливо коли йдеться про міжнародні відносини. Відповідальний підхід до вибору перекладача та нотаріуса гарантує точність і надійність перекладу, що є ключовим для успішної взаємодії між країнами та їх громадянами.

1.3 Особливості та труднощі нотаріального перекладу

Серед особливостей нотаріального перекладу, перш за все, вчені виділяють *юридичну точність.* Усі терміни та фрази повинні бути перекладені максимально точно відповідно до юридичної термінології, яка використовується в обох мовах. Це включає правильний переклад назв законів, нормативних актів та інших офіційних документів. Другим важливим аспектом є *збереження структури документу*. Формат та структура оригінального документа повинні бути збережені у перекладі. Це включає заголовки, підзаголовки, номери сторінок, абзаци, нумерацію та інші елементи.

Нотаріальний переклад зазвичай виконуються *в офіційному стилі*, що вимагає використання певних фразеологічних зворотів та лексичних одиниць, властивих діловій та юридичній мові.

Іншим важливим етапом є *сертифікація перекладу*. Після перекладу, документ повинен бути завірений нотаріусом, що підтверджує його відповідність оригіналу. Це часто включає підпис перекладача та нотаріуса, а також офіційну печатку.

Серед основних труднощів нотаріального перекладу науковці називають проблеми, пов’язані з відтворенням юридичних термінів. Деякі юридичні терміни можуть не мати точних відповідників в іншій мові, що створює труднощі в їх правильному перекладі та інтерпретації. Наприклад, терміни, пов'язані з національними правовими системами.

Переклад юридичних термінів з української мови на англійську, пов'язаний з національними правовими системами, може бути викликом через відмінності в правових традиціях, системах та конкретних термінах. Наведемо декілька прикладів таких проблем.

У радянській та пострадянській системі «прописка» є важливим юридичним поняттям, що означає реєстрацію місця проживання. У багатьох англомовних країнах немає точної аналогії цього терміна. В Англії та США, наприклад, реєстрація місця проживання не має такого ж юридичного значення і не є обов'язковою процедурою. Отже, переклад може вимагати додаткових пояснень або адаптації і зазвичай передається словосполученням *Registration of residence* [УАСО].

Переклад словосполучення «Закон України» як *the Law of Ukraine / Ukrainian Law* [УАСО] не завжди є адекватним, оскільки часто залежить від контексту. В англомовних країнах законодавчі акти можуть мати різні назви, такі як *Act* або *Statute*. Використання терміна *Law* може бути неправильним у певних контекстах, тому перекладач має знати точну природу конкретного законодавчого акту.

Відтворення українського поняття «Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ)» як *Limited Liability Company (LLC)* [УАСО] є приблизним функціональним аналогом. Хоча ТОВ в Україні і LLC у США мають подібні риси, вони мають і значні відмінності у правовому статусі, реєстрації, оподаткуванні та інших аспектах. Тому, перекладаючи цей термін, важливо знати контекст і, можливо, додати пояснення.

Переклад терміну «нотаріус» як *Notary Public / Notary* [УАСО] не є точним. У багатьох англомовних країнах нотаріуси мають інші обов'язки та менші повноваження, ніж в Україні. В Україні нотаріус може виконувати функції, які в інших країнах виконують адвокати або інші юридичні професіонали. Це створює можливість неправильного розуміння ролі нотаріуса.

Термін «розписка» можна перекласти як *Receipt / IOU (I owe you) / Written acknowledgment Promissory Note* [УАСО]. Цей термін може мати різні значення залежно від контексту, від простого підтвердження отримання грошей до

юридично значущого документа про борг. Вибір відповідного англійського терміну залежить від конкретного випадку.

Очевидно, що вивчення проблем перекладу юридичної термінології потребує особливої уваги дослідників, які загалом представляють спільні стратегії для вирішення проблем перекладу. Ці стратегії є такими:

- консультації з юристами: Перекладач може консультуватися з юристами, щоб зрозуміти контекст і точне значення термінів;
- додаткові пояснення: У деяких випадках, щоб уникнути непорозумінь, варто додавати пояснення або примітки до перекладу;
- використання спеціалізованих словників: Використання юридичних словників та ресурсів, що спеціалізуються на правових системах обох країн;
- адаптація тексту: У разі значних відмінностей у правових системах, перекладач може адаптувати текст, щоб зробити його зрозумілим для цільової аудиторії.

Усі науковців підтверджують, що проблеми перекладу юридичних термінів вимагають глибокого знання правових систем обох країн, а також уміння точно і коректно передати юридичні поняття та їх нюанси.

Іншою проблемою є складність синтаксису, оскільки офіційні документи часто мають складні синтаксичні конструкції, що робить їх переклад більш трудомістким та вимагає високої майстерності перекладача. Нотаріальний переклад – це один з найбільш відповідальних видів перекладацької діяльності, що вимагає високої точності та відповідності оригіналу. Особливо складним є переклад з української мови на англійську, де синтаксичні відмінності між цими мовами стають основною перепоною на шляху досягнення якісного результату.

Українська мова є досить гнучкою у відношенні порядку слів, тоді як англійська має чітку фіксовану структуру. Наприклад, у реченні *«Нотаріусом документ був підписаний»* порядок слів може бути змінений, але в англійському

варіанті *"The document was signed by the notary"* такої можливості немає. Англійська мова має фіксований порядок слів, що обмежує можливості перестановки компонентів речення. Довгі та складні речення української мови потребують розбиття на більш прості конструкції в англійському перекладі.

Заслуговує на окрему увагу той факт, що в українській мові розділові знаки мають свої правила, які можуть відрізнятися від англійських. Це може спричиняти проблеми під час перекладу, особливо в юридичних документах, де кожна кома або крапка може мати велике значення. Наприклад, в українському реченні *«Договір, який був підписаний, є дійсним»* використання коми відрізняється від англійського *"The contract that was signed is valid."*

Українська мова дозволяє створювати досить складні синтаксичні конструкції, використовуючи різні підрядні та сполучникові слова. Англійська ж мова, навпаки, прагне до простоти та лаконічності. Наприклад, речення *«Після того, як всі документи були підписані, ми відправили їх до нотаріуса, щоб він їх завірив»* в англійському перекладі може звучати громіздко: *"After all the documents were signed, we sent them to the notary for him to certify them."*

Часто українські юридичні терміни не мають точного аналога в англійській мові, що може вимагати додаткових пояснень або адаптації термінології. Це особливо актуально для нотаріальних документів, де важлива кожна деталь. Наприклад, українське поняття *«довіреність»* може перекладатися як *"power of attorney"* або *"authorization letter"* в залежності від контексту.

Певні юридичні поняття та процедури в Україні можуть бути не знайомі англомовному читачеві, що ускладнює переклад. Наприклад, поняття *«завірена копія»* може мати різні юридичні значення в різних країнах. Українське *«засвідчено печаткою та підписом»* може бути перекладено як *"certified with a seal and signature,"* але в англомовній культурі така процедура може не мати прямого аналога.

Тому перекладач повинен детально аналізувати оригінальний текст, розуміючи його синтаксичну структуру та зміст, перед тим як розпочати переклад. Співпраця з юристами та нотаріусами може допомогти зрозуміти специфіку юридичних термінів та забезпечити їх правильний переклад. Юридичні та нотаріальні словники можуть стати незамінними помічниками у процесі перекладу, допомагаючи знайти відповідні терміни та фрази. Після завершення перекладу важливо провести ретельну перевірку тексту, залучаючи носіїв мови або інших фахівців для коректури.

Слід зауважити, що в англійській мові підрядні речення часто не виділяються комами, на відміну від української. Наприклад: *«Договір, який був підписаний, є дійсним». "The contract that was signed is valid."*

Отже, нотаріальний переклад з української мови на англійську є складним завданням, що вимагає високої компетентності та уважності перекладача. Основні труднощі полягають у різних синтаксичних структурах, відмінностях у розділових знаках, складності юридичної термінології та культурних особливостях. Проте, за умови ретельної підготовки, використання спеціалізованих ресурсів та консультацій з фахівцями, ці труднощі можна подолати, забезпечуючи високу якість перекладу.

Відмінності в правових системах та адміністративних процедурах між Україною та англомовними країнами можуть призвести до необхідності адаптації певних елементів тексту для того, щоб переклад був зрозумілий і коректний в іншій культурі. Нотаріальний переклад – це не просто переклад тексту, а точне відтворення юридичних документів з урахуванням культурних та правових відмінностей між країнами. Культурні особливості можуть суттєво впливати на зміст і форму документів, і їх необхідно враховувати при перекладі з української мови на англійську.

Юридичні системи України та англомовних країн, таких як США або Великобританія, суттєво відрізняються. Це впливає на те, як формулюються документи, які терміни використовуються, і навіть на структуру речень.

Наприклад: термін *«Акт прийому-передачі»* має відповідник *"Deed of Transfer"*. В англомовних країнах використовується термін *"deed"*, який має своє юридичне значення, відмінне від українського *"акт"*.

Нотаріальні процедури в Україні можуть суттєво відрізнятися від тих, що прийняті в англомовних країнах. Це стосується як самих процедур, так і документів, які створюються в рамках цих процедур. Наприклад речення в українському документі *«Засвідчено нотаріусом»* може перекладатися як *"Notarized by a notary public"*. В англомовних країнах може бути необхідно додатково пояснити процедуру засвідчення, оскільки вона може мати інші вимоги або бути незнайомою читачеві.

Інша проблема стосується формату дат та чисел. У нотаріальних документах, де точність має вирішальне значення, ці відмінності повинні враховуватися. Український формат дати: *«31.12.2024»,* англомовний формат дати: *"12/31/2024"* і неправильне трактування дати може мати серйозні юридичні наслідки.

Також в українській та англійській мові можуть бути відсутні прямі еквіваленти деяких юридичних термінів. Це вимагає від перекладача пошуку найближчих аналогів або створення пояснень. Наприклад: Український термін: *«Місце проживання»* перекладається як *"Place of residence"* або *"Domicile"*. У деяких контекстах *"domicile"* може мати специфічне юридичне значення, яке відрізняється від загального *"place of residence"*.

Юридичний стиль та формулювання в різних країнах можуть відрізнятися. Англійські юридичні документи часто більш лаконічні та прямі у порівнянні з українськими. Наприклад: *«Цим документом підтверджується, що...»* можна перекласти як *"This document certifies that..."*. Англійські документи часто уникають зайвих слів і використовують більш прямі формулювання.

Тому перекладач повинен добре розуміти культурні та юридичні відмінності між країнами. Це вимагає не лише знання мов, але й глибокого розуміння правових систем та процедур. Співпраця з юристами, нотаріусами та іншими фахівцями допоможе зрозуміти специфіку документів та забезпечити їх коректний переклад. Юридичні словники, довідники та бази даних можуть бути корисними інструментами для пошуку відповідних термінів та формулювань. Перекладач також повинен стежити за тим, щоб кінцевий документ відповідав стилю та формату, прийнятому в країні-отримувачі, враховуючи всі культурні відмінності.

Потрібно враховувати, що у деяких країнах може використовуватися інша термінологія для передачі власності безкоштовно *«Договір дарування»,* і у цому випадку *"Gift Deed"* є найближчим еквівалентом. Ще одним прикладом є український термін *«Виписка з реєстру»,* який має відповідник *"Extract from the register"*. Отже, важливо знайти точний еквівалент терміну, що використовується в правовій системі країни-отримувача.

Таким чином, культурні відмінності є важливим аспектом нотаріального перекладу з української мови на англійську. Перекладач повинен враховувати юридичні системи, нотаріальні процедури, формати дат і чисел, юридичну термінологію та стиль формулювань, щоб забезпечити точність і відповідність перекладу оригіналу. Ретельна підготовка, консультації з фахівцями та використання спеціалізованих ресурсів допоможуть подолати ці складнощі і досягти високої якості перекладу.

У деяких документах, таких як контракти, угоди, патенти, можуть бути технічні або специфічні терміни, які вимагають додаткових знань в конкретній галузі. Оскільки нотаріальні документи мають юридичну силу, будь-яка помилка в перекладі може призвести до серйозних наслідків, таких як юридичні спори або фінансові втрати.

Нотаріальний переклад є складним процесом, який вимагає високої точності та відповідності оригіналу. Особливо це важливо при перекладі з української мови на англійську, де можуть виникати різні технічні труднощі. Юридичні терміни часто мають специфічне значення, яке може відрізнятися в різних правових системах. Важливо точно передавати значення термінів, використовуючи правильні еквіваленти. Наприклад термін *"Power of Attorney"* точно відповідає українському *«Довіреність»* і є стандартним юридичним терміном в англомовних країнах.

Власні імена, назви компаній, місць та інші унікальні назви повинні бути транслітеровані відповідно до міжнародних стандартів. Наприклад українське ім'я: *«Олександр Іванович Петренко»* має бути транслітеровано *"Oleksandr Ivanovych Petrenko"*.

Юридичні документи в англійській мові мають свої особливості стилю та форматування. Необхідно дотримуватися цих стандартів, щоб переклад був прийнятий у юридичних колах.

Важливою частиною нотаріального перекладу є його офіційне підтвердження. Це включає засвідчення перекладу нотаріусом або іншим уповноваженим органом. Наприклад: *«Переклад здійснено перекладачем Іваном Івановим, засвідчено нотаріусом Петренком П.П»* потрібно передати в перекладі: *"The translation was performed by translator Ivan Ivanov and notarized by notary public P.P. Petrenko"*. Необхідно точно вказувати імена та статуси осіб, які здійснили та засвідчили переклад.

Перекладач повинен отримати чіткий та зрозумілий оригінальний документ. Важливо переконатися, що всі елементи документа зрозумілі, включаючи терміни, імена та специфічні деталі. Після аналізу оригіналу, перекладач виконує переклад, враховуючи всі технічні деталі, згадані вище. Переклад повинен бути точним і відповідати оригіналу. Після завершення перекладу важливо ретельно перевірити документ на наявність помилок. Перекладач повинен бути впевнений

у точності та відповідності перекладу. Після перевірки перекладений документ передається нотаріусу для засвідчення. Нотаріус підтверджує автентичність перекладу та його відповідність оригіналу.

Отже, технічні деталі нотаріального перекладу з української мови на англійську є важливою складовою процесу, що забезпечує точність та відповідність перекладу оригіналу. Адаптація юридичних термінів, транслітерація власних імен, правильний формат дат та чисел, дотримання юридичного стилю та підтвердження нотаріального перекладу – все це вимагає від перекладача високої компетентності та уважності. Ретельне виконання всіх технічних аспектів перекладу гарантує його легітимність і прийнятність у міжнародному контексті.

Перекладач повинен також дотримуватися правил конфіденційності та захисту даних, що стосуються інформації в документах.

З цього приводу науковці надають такі важливі рекомендації для перекладачів:

- поглиблене знання юридичної термінології: Перекладач повинен мати глибоке розуміння юридичних термінів і концепцій обох мов;
- практика та досвід: Регулярна практика та робота з юридичними документами допомагають підвищити якість перекладу;
- консультації з фахівцями: У випадку сумнівів, консультації з юристами або іншими професіоналами можуть бути корисними;
- використання спеціалізованих словників та ресурсів: Використання юридичних словників, баз даних та інших ресурсів допомагає знайти точні відповідники термінів.

З цього випливає, що тільки завдяки уважності до деталей та високому професіоналізму, нотаріальний переклад може бути виконаний якісно і відповідати всім вимогам офіційних документів. Переклад особистих

документів, таких як паспорти, свідоцтва про народження, дипломи, медичні довідки та інші офіційні папери, вимагає високого рівня точності та відповідності оригіналу. Це завдання пов'язане з певними теоретичними засадами, які допомагають перекладачеві досягти максимальної адекватності перекладу.

Першим принципом, який необхідно враховувати є адекватність перекладу. Адекватність перекладу - це міра відповідності перекладу оригіналу, збереження змісту, стилю, форми і функціональних характеристик тексту [Newmark 2003, p. 106]. У випадку особистих документів адекватність має особливе значення, оскільки від цього залежить юридична сила перекладу.

По-друге, це – еквівалентність перекладу, яка визначається ступенем збереження смислових і структурних елементів тексту оригіналу [Nida 1982, p. 10]. Особисті документи часто містять специфічну термінологію та сталі вирази, які необхідно перекладати відповідно до стандартів цільової мови.

Нотаріальний переклад з української мови на англійську має дотримуватися принципів адекватності та еквівалентності, оскільки від цього залежить юридична точність, достовірність та правова сила документів.

Адекватність у перекладі означає точну передачу змісту та функції оригіналу в іншій мовній системі, враховуючи правову та культурну специфіку обох мов. Для нотаріальних документів адекватність є критично важливою, оскільки навіть незначна помилка може призвести до неправильного тлумачення документа або його відхилення в іншій юрисдикції. Наприклад, в українському нотаріальному документі зустрічаємо фразу: *«Цей договір підписано між сторонами у двох примірниках, по одному для кожної сторони»*, яка перекладається: *"This contract is signed by the parties in two copies, one for each party."* Тут адекватність означає збереження юридичного змісту та правового формату, характерного для англійської мови. Перекладач враховує, як в англійському правовому контексті звично формулювати подібні умови.

Еквівалентність передбачає, що зміст і значення оригіналу максимально точно передаються на іншу мову, зберігаючи всі юридичні та смислові аспекти документа. У нотаріальних перекладах це означає, що жоден аспект оригінального документа не повинен бути змінений чи втрачений, оскільки це може призвести до юридичних проблем. Наприклад фраза в українському документі: «Засвідчую справжність підпису особи», має відповідник: *"I hereby certify the authenticity of the signature."* Еквівалентність тут забезпечує, що зміст української фрази передається максимально точно, без втрати юридичної сили. Важливо, щоб *«засвідчую справжність»* було перекладено як *"certify the authenticity",* а не просто *"verify",* оскільки в юридичному контексті ці терміни мають різну вагу.

Отже, адекватність і еквівалентність у нотаріальному перекладі забезпечують, що перекладений документ буде юридично дійсним і зрозумілим для англомовного одержувача так само, як і для україномовного. Ці принципи дозволяють уникнути непорозумінь та правових проблем, забезпечуючи повноцінну юридичну відповідність документа.

Нотаріальний переклад з української мови на англійську вимагає не лише адекватності та еквівалентності, але також локалізації та адаптації інформації до культурних і юридичних норм цільової країни [Munday 2001, Pym 2024]. Переклад особистих документів також потребує локалізації та адаптації. Ці дві концепції є важливими для забезпечення зрозумілості та відповідності перекладених документів правовим і культурним нормам країни, для якої вони призначені.

Локалізація передбачає адаптацію тексту до специфічних культурних, юридичних та мовних норм країни, в якій перекладений документ буде використовуватися. Це включає коректний переклад термінів, форматів дат, адрес, та інших аспектів, які можуть різнитися в різних країнах. Наприклад, український документ може містити дату у форматі: «01.08.2024Є» (формат:

день.місяць.рік). Локалізований англійський переклад: *"August 1, 2024"* (формат: місяць день, рік). Локалізація дати є важливою, оскільки формат дати може бути зрозумілий по-різному в різних країнах. Наприклад, у США формат дати *"01.08.2024"* може бути прочитаний як *«січень 8, 2024»*, що викликало б плутанину. Локалізація також стосується використання місцевих правових термінів та назв організацій.

Адаптація у перекладі означає зміну певних елементів тексту, щоб зробити його зрозумілим та прийнятним для цільової аудиторії, при цьому зберігаючи юридичний зміст. Це може включати пояснення термінів, які не мають прямого аналога в англійській мові, або заміну їх на еквіваленти, зрозумілі для англомовних юристів або користувачів.

Наприклад, в українських документах часто вживається термін *«ідентифікаційний код»* (який має значення податкового номеру): Ідентифікаційний код громадянина України. Адаптований англійський переклад: *"Ukrainian Tax Identification Number."* Адаптація тут полягає в тому, щоб замість дослівного перекладу *"Identification Code"* використати термін, що буде зрозумілим у контексті англійської правової системи. Це забезпечує, що англомовні користувачі розумітимуть, про що йдеться в документі, не маючи потреби у додаткових роз’ясненнях.

Локалізація і адаптація в нотаріальному перекладі з української мови на англійську є важливими для того, щоб документ не лише точно передавав зміст оригіналу, але й був зрозумілим, прийнятним та юридично коректним у контексті іншої культури і правової системи. Це дозволяє уникнути непорозумінь та забезпечує, що документ буде сприйнятий і використаний належним чином у цільовій країні.

Отже, переклад особистих документів є складним і відповідальним завданням, яке вимагає не тільки мовних знань, але й розуміння юридичних, культурних та етичних аспектів. Перекладач повинен бути добре обізнаний з

усіма теоретичними основами, щоб забезпечити точність, адекватність та відповідність перекладу оригіналу. Нотаріальний переклад є складною та відповідальною діяльністю, яка вимагає від перекладача високої кваліфікації, уважності до деталей та глибокого розуміння як вихідної, так і цільової мовних систем. Теоретичні аспекти нотаріального перекладу включають такі ключові поняття, як адекватність, еквівалентність, адаптація та локалізація. Кожен з цих аспектів має критичне значення для забезпечення правильного й юридично значущого перекладу.

Адекватність і еквівалентність є основними принципами, які забезпечують точність і відповідність перекладу оригінальному документу. Адекватність означає збереження функціональної відповідності між текстами, тоді як еквівалентність зосереджується на максимальному збереженні змісту і значення. Проблеми з адекватністю можуть призвести до втрати юридичної сили документу, а з еквівалентністю – до неправильного тлумачення змісту.

Адаптація і локалізація також відіграють важливу роль, дозволяючи адаптувати документ до культурних і правових норм цільової аудиторії. Локалізація включає зміну форматів дат, адрес, правових термінів, а адаптація передбачає пояснення або заміну понять, які не мають прямого аналога в цільовій мові. Проблеми, пов'язані з недостатньою адаптацією або локалізацією, можуть призвести до нерозуміння документу або його юридичної непридатності в іншій країні.

Лексичні, граматичні та стилістичні проблеми можуть ускладнити переклад нотаріальних документів, оскільки офіційно-діловий стиль вимагає точного вибору слів, складних синтаксичних конструкцій та відповідного стилістичного оформлення. Навіть незначні лексичні чи граматичні помилки можуть мати серйозні наслідки, включаючи юридичні спори або анулювання документа.

Культурні аспекти перекладу вимагають від перекладача глибокого розуміння культурних відмінностей між країнами, що може впливати на інтерпретацію змісту документів. Неврахування цих аспектів може призвести до неадекватного перекладу, який не буде сприйматися або використовуватися належним чином у цільовій культурі.

Юридичні аспекти перекладу є надзвичайно важливими, оскільки нотаріальні документи мають правову силу. Перекладач повинен бути обізнаний з юридичною термінологією та правовими нормами обох країн, щоб забезпечити правильний переклад, що зберігає юридичну відповідність.

Конфіденційність є ще одним важливим аспектом, оскільки нотаріальні документи часто містять особисту або конфіденційну інформацію. Перекладач повинен дотримуватися етичних норм і гарантувати, що ця інформація не буде розголошена або використана неправомірно.

Вимоги до формату також є важливими, оскільки нотаріальні документи повинні відповідати суворим стандартам оформлення. Невідповідність формату може призвести до відмови у прийнятті документа в іншій юрисдикції.

Усі ці аспекти показують, наскільки складним і багатогранним є процес нотаріального перекладу. Успішний переклад потребує від перекладача високого рівня професіоналізму, знань у сфері лінгвістики, права, а також ретельності та уваги до деталей. Труднощі, пов'язані з цими аспектами, роблять нотаріальний переклад відповідальною і складною роботою, яка вимагає належного ставлення і розуміння специфіки кожного випадку.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ ОСОБИСТИХ ДОКУМЕНТІВ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

2.1 Переклад елементів, які відтворюються за особливими правилами

Як ми уже раніше зазначали, нотаріальний переклад є специфічною галуззю перекладу, що вимагає високого рівня точності та дотримання суворих норм і правил. Перекладачі, які займаються нотаріальними документами, повинні враховувати не лише лінгвістичні аспекти, але й правові, культурні та формальні вимоги, притаманні документам, що підлягають юридичному визнанню. Одним із ключових викликів у цій сфері є переклад елементів, які відтворюються за особливими правилами, щоб забезпечити їх відповідність правовим нормам і стандартам як вихідної, так і цільової мов.

Найочевиднішим прикладом є передача імен, прізвищ та власних назв. Передача імен та прізвищ є важливим аспектом у нотаріальному перекладі, оскільки будь-яка помилка може призвести до юридичних наслідків. У перекладі з української на англійську імена та прізвища зазвичай транслітеруються відповідно до встановлених правил [ТТУАЛ 2010].

Транслітерація, як важливий елемент нотаріального перекладу, відіграє вирішальну роль у передачі імен, прізвищ, географічних назв, назв установ та інших власних імен з української мови на англійську. Правильне застосування правил транслітерації забезпечує точність ідентифікації осіб та об’єктів у міжнародних документах, що має критичне значення для юридичної сили перекладу. У цьому контексті необхідно розуміти основні правила транслітерації та враховувати їх у нотаріальних перекладах.

В Україні офіційна система транслітерації імен, прізвищ та інших власних назв з української мови на латиницю (латинський алфавіт) затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 р. № 55 [ТТУАЛ 2010]. Ця система застосовується при видачі закордонних паспортів, а також у нотаріальних перекладах, щоб забезпечити узгодженість і точність транслітерації.

Транслітерація не є досконалою, наприклад, знак м'якшення (ь) не передається окремо, тому, якщо прізвища відрізняються тільки цим знаком, то у перекладі, ця різниця буде нівельована:: *Лесько, Леско – Lesko.*

Потрібно також звернути увагу на специфіку передачі певних літер, які не мають прямих аналогів на початку і в середині слів: що Є → YE (на початку слова) або IE (в середині слова), Ї → YI (на початку слова) або I (в середині слова), Ю → YU (на початку слова) або IU (в середині слова), Я → YA (на початку слова) або IA (в середині слова). Літера Щ передається як "SHCH" (наприклад, Терещенко → Tereshchenko).

Але при цьому необхідно враховувати варіанти, що вже існують у офіційних документах особи. Якщо в попередніх документах вже присутній англійський варіант прізвища, перекладач повинен використовувати саме цей варіант (див. Рисунок 2.1).

Рисунок 2.1

Скриншот перекладу паспорту (Переклад ППП)



У наведеному прикладі бачимо, що прізвище й ім’я транслітеровано не за правилами. За правилами перекладач мав би подати: *Verholiak Mariia*. Такі дії

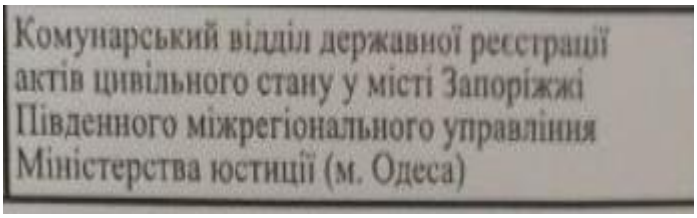
перекладача пояснюються тим, що у попередніх документах, фігурує вже такий варіант перекладу.

Переклад назв організацій та установ потребує особливої уваги, оскільки необхідно зберігати їх юридичну ідентичність. Зазвичай назви перекладаються з додаванням оригінальної назви у дужках, або транслітеруються, якщо це узгоджено з міжнародними стандартами.

У наведеному прикладі (див. Рисунок 2.2) використовується транслітерація при передачі топонімів, транспозиція на синтаксичному рівні (перестановка). Також відмічаємо додавання і адаптацію при відтворенні: *відділ державної реєстрації – Department of State Civil Registry Office, управління – office*. До речі при перекладі *управління – office* адаптація супроводжується трансформацією конкретизації.

Рисунок 2.2

Скриншот перекладу апостилю (Переклад назв установ)



Komunarskyi District Department of State Civil Registry Office of Zaporizhzhia city of the Southern Interregional Office of the Ministry of Justice (Odesa city)

У контексті перекладу з української на англійську мову, слова *район* і *область* мають кілька варіантів перекладу залежно від контексту. *District* – цей варіант найпоширеніший і використовується в більшості випадків, коли йдеться про адміністративно-територіальну одиницю. Наприклад, *Шевченківський район* перекладається як *"Shevchenkivskyi District"*. *Area* – може використовуватися, коли йдеться про певну географічну зону або частину міста, але не в адміністративному сенсі. Наприклад, житловий район перекладається як *"residential area"*.

Region – стандартний переклад, який використовується для позначення адміністративно-територіальної одиниці, що відповідає українському *область*. Наприклад, *Львівська область* перекладається як *"Lviv Region"*. *Province* – іноді використовується, особливо в історичному або контексті інших країн, але рідше вживається щодо сучасної України. Обидва ці терміни можуть мати альтернативні переклади залежно від конкретного контексту та країни, до якої відноситься переклад.

У документах, які є матеріалом нашого дослідження, єдиним правильним варіантом є *район – District* і *область – Region*. Важливим є також той факт, що при транслітерації назв топонімів використовується транспозиція на морфологічному рівні – зміна частин мови (така адаптація використовується для полегшення сприйняття цільвою аудиторією): *Миколаївський – Mykolaiv*, *Львівський – Lviv* (див. Рисунок 2.3).

Рисунок 2.3

Скриншот перекладу паспорту (Переклад топонімів)



Переклад абревіатур в офіційних документах, таких як паспорт, апостиль, свідоцтва, зазвичай має бути точним і відповідати офіційним назвам відповідних організацій, установ чи документів. Паспорт громадянина України: ID Card або Passport of a Citizen of Ukraine (в залежності від типу документа), Ідентифікаційний код (ІПН): Taxpayer Identification Number (TIN), Міністерство закордонних справ (МЗС): Ministry of Foreign Affairs (MFA), Органи реєстрації актів цивільного стану (РАЦС): Civil Status Registration Office (CSRO) або Vital

Records Office (у деяких країнах цей термін використовується). При перекладі абревіатур важливо також зважати на те, що в деяких випадках, залежно від вимог країни, до якої подається документ, можуть вимагатися офіційно затверджені еквіваленти абревіатур. У нашому матеріалі абревіатури подаються повністю; *РВ УМВС – District Office of the Department of the Ministry of Internal Affairs* (див. Рисунок 2.4).

Рисунок 2.4

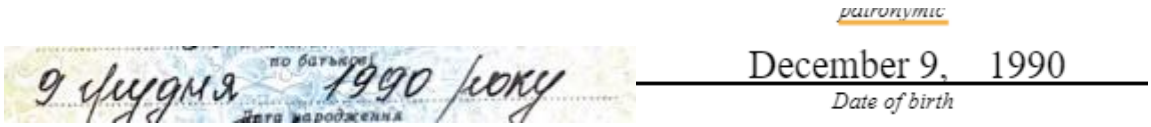
Скриншот перекладу паспорту (Переклад абревіатур)



Формати дат і чисел можуть відрізнятися у різних країнах, тому їх потрібно адаптувати відповідно до стандартів цільової мови. У англомовних країнах зазвичай використовується формат місяць-день-рік. Наприклад: *Дата 01.08.2024 (день.місяць.рік) перекладається як August 1, 2024.* Наведемо ще приклад (див. Рисунок 2.5).

Рисунок 2.5

Скриншот перекладу паспорту (Переклад дат)



Підписи та печатки є юридично важливими елементами, які повинні бути збережені у перекладі з належним поясненням, якщо це необхідно. Їх розташування та формат також повинні відповідати вимогам цільової країни.

Приклад: Фраза *Підпис:* _____ перекладається як *"Signature:* _____*"* із збереженням всіх графічних елементів або їхнім тлумаченням (див. Рисунок 2.6).

Рисунок 2.6

Скриншот перекладу паспорту (Переклад підпису та печатки)



/Round seal with Ukrainian coat of arms and the following text: Ministry of Internal Affairs of Ukraine 15-19/*

/signature/

Passport holder's signature

У наступному прикладі також бачимо передачу відповідно до загальноприйнятих правил В перекладі апостилю вираз: *проставлено електронно-цифровий підпис (печатку)* перекладено компресією, використана транспозиція: *Electronically and digitally signed (stamped).*

Інформацію і графічне зображення з печатки розтлумачено: *Round digital stamp with Ukrainian coat of arms and the following text:*
Ministry of Justice of Ukraine, for Apostille, № 04593296 (див. Рисунок 2.7).

Рисунок 2.7

Скриншот перекладу апостилю (Переклад підпису та печатки)



9. Seal / stamp:	10. Signature:
Electronically and digitally signed (stamped) by the Ministry of Justice of Ukraine	*/signed/*

Round digital stamp with Ukrainian coat of arms and the following text:
Ministry of Justice of Ukraine, for Apostille, № 04593296

Різниця між правовими системами та вимогами до оформлення документів в Україні та англомовних країнах, таких як Велика Британія чи США, може призводити до труднощів у перекладі та відповідності документів. Наприклад, при перекладі документів для імміграційних або юридичних цілей. В Україні свідоцтво про народження містить інформацію про батьків, місце народження, національність батьків і дитину. В США/Великій Британії свідоцтво про народження зазвичай не містить інформації про національність і може мати іншу структуру даних.

Тому при перекладі для імміграційних чи інших юридичних цілей може виникнути необхідність пояснювати або додатково обґрунтовувати значення певних даних, які відсутні в англомовних документах, наприклад, національність батьків. Це може призвести до непорозумінь або вимагати додаткових підтверджуючих документів.

В Україні паспорт має окремі розділи, такі як місце реєстрації (прописка), яке вказує на місце проживання. В США/Великій Британії паспорт не містить інформації про місце реєстрації (прописку). У перекладі українського паспорта на англійську може бути складно пояснити поняття *прописка* або *місце реєстрації*, оскільки воно не має прямого еквівалента в правових системах США

чи Великої Британії. Це може викликати плутанину або вимагати додаткових пояснень або документів.

В Україні атестат про середню освіту містить оцінки за всі предмети та загальну середню оцінку, які формуються за певною системою. В США/Великій Британії сертифікати про середню освіту можуть відрізнятися системою оцінювання, наприклад, літерними оцінками або відсутністю єдиного документа для всіх предметів. Тому переклад українського атестату на англійську мову може вимагати адаптації або пояснення системи оцінювання, яка суттєво відрізняється від тієї, що використовується у США або Великій Британії. Наприклад, оцінка "12" в Україні може не відповідати "A+" у США, тому потрібна буде додаткова документація або порівняльний аналіз.

Під час перекладу та подання документів з апостилем до США або Великої Британії можуть виникнути питання щодо правильності оформлення, особливо якщо потрібно забезпечити додаткові сертифікації або легалізацію, які не є необхідними в Україні.

Ці відмінності можуть спричиняти затримки в процесі визнання документів, вимагати додаткових роз’яснень або навіть впливати на прийняття рішень у юридичних чи імміграційних процесах. Навіть незначна неточність у перекладі може мати серйозні наслідки, особливо коли йдеться про імена, юридичні терміни або підписи. Це вимагає ретельного підходу і часто додаткових перевірок.

Конфіденційність є важливою складовою процесу нотаріального перекладу, особливо коли йдеться про переклад документів з української на англійську мову. Під час цього процесу перекладач, нотаріус та інші залучені сторони повинні дотримуватися високих стандартів захисту персональних даних та конфіденційності, оскільки документи часто містять чутливу інформацію, таку як ідентифікаційні дані, фінансові записи, юридичні угоди тощо.

Основні аспекти конфіденційності нотаріального перекладу:

- професійна етика перекладача: Перекладач зобов'язаний дотримуватися принципу конфіденційності, не розголошувати інформацію, яка стала відомою під час перекладу, і не використовувати її в особистих цілях. Це стосується як змісту документа, так і особистих даних клієнта;
- нотаріальна таємниця: Нотаріуси, які засвідчують переклади, також зобов'язані дотримуватися правил конфіденційності відповідно до законодавства України та міжнародних норм. Нотаріальна таємниця захищає інформацію, яка міститься в документах, від несанкціонованого доступу або розголошення;
- захист персональних даних: Законодавство України та багатьох англомовних країн, таких як Велика Британія та США, регулює обробку персональних даних, що включає вимоги до їх захисту під час перекладу та нотаріального засвідчення. Перекладачі та нотаріуси повинні забезпечити відповідність своїх дій цим вимогам, щоб запобігти витоку інформації;
- передача та зберігання документів: Документи, які підлягають перекладу і нотаріальному засвідченню, повинні передаватися та зберігатися в безпечний спосіб. Використання електронної пошти або інших засобів передачі повинно забезпечувати захист від несанкціонованого доступу, а паперові документи мають зберігатися у закритих приміщеннях з обмеженим доступом;
- правові наслідки розголошення: Розголошення конфіденційної інформації з документів, що були перекладені або нотаріально засвідчені, може мати серйозні правові наслідки як для перекладача, так і для нотаріуса. Це може включати штрафи, анулювання ліцензій або навіть кримінальну відповідальність залежно від законодавства.

Загалом, конфіденційність нотаріального перекладу є критичним аспектом, який гарантує захист інтересів клієнта, збереження правової безпеки та забезпечення довіри до процесу перекладу та нотаріального засвідчення. Клієнти

повинні бути впевнені, що їхня інформація буде оброблятися з максимальною обережністю і відповідно до найвищих стандартів конфіденційності.

Отже, переклад елементів, які відтворюються за особливими правилами, є критично важливим аспектом нотаріального перекладу з української мови на англійську. Це вимагає від перекладача не лише знання мовних та правових норм, але й уважності до деталей, розуміння культурних відмінностей та вміння адаптувати документ до вимог іншої країни. Точність і відповідність перекладу можуть мати серйозні юридичні наслідки, тому кожен елемент нотаріального документу повинен бути перекладений з особливою ретельністю.

2.2 Специфіка перекладу певних типів особистих документів

2.2.1 Переклад апостилю.

Апостиль – це спеціальний штамп або сертифікат, який засвідчує справжність підпису, статус особи, яка підписала документ, і в деяких випадках справжність печатки або штампа, проставлених на офіційному документі. Апостиль підтверджує, що документ, виданий в одній країні, визнається юридично дійсним в іншій країні, що є учасницею Гаазької конвенції 1961 року.

Основні характеристики апостиля такі:

Призначення: Апостиль використовується для міжнародного визнання офіційних документів, таких як свідоцтва про народження, шлюб, смерть, дипломи, сертифікати, судові рішення, нотаріальні акти тощо.

Гаазька конвенція: Апостиль діє лише між країнами, що приєдналися до Гаазької конвенції від 5 жовтня 1961 року, яка скасувала вимогу легалізації іноземних офіційних документів.

Оформлення: Апостиль зазвичай видається уповноваженими органами країни, де був виданий документ (наприклад, Міністерством юстиції, Міністерством закордонних справ, судами). Він підтверджує справжність документа, не змінюючи його змісту.

Застосування: Після проставлення апостиля документ може бути використаний в іншій країні без необхідності додаткової легалізації.

Якщо український документ, наприклад, свідоцтво про народження, потрібно подати в іншу країну, що є учасницею Гаазької конвенції, на документ проставляється апостиль. Це означає, що документ визнається дійсним в іншій країні, і його не потрібно додатково легалізувати в посольстві або консульстві цієї країни.

Апостиль не перекладає документ, але вказує на його справжність. Переклад документа з апостилем також може знадобитися для його використання в іншій країні.

Переклад апостилю з української на англійську мову має свої специфічні проблеми, які можуть вплинути на юридичну чинність та коректність документа. Основні проблеми перекладу пов’язані насамперед з необхідністю точно відтворити юридичні терміни. Апостиль містить юридичні терміни, такі як *Уповноважений орган, Місце складання, Дата,* які повинні бути перекладені точно і відповідно до міжнародних стандартів. Наприклад, український термін *Уповноважений орган* може бути перекладений як *"Competent Authority"*. Неправильний вибір терміну, наприклад *"Authorized Body",* може створити плутанину або викликати сумніви в легітимності документа.

Імена та прізвища, що містяться в апостилі, повинні бути перекладені або транслітеровані згідно з міжнародними стандартами.

Апостиль може містити посилання на певні документи або статті законодавства, які повинні бути правильно перекладені. Наприклад, вираз *Цей апостиль підтверджує справжність підпису* може бути перекладена як *"This*

apostille certifies the authenticity of the signature". Однак у різних країнах фрази можуть мати різні юридичні формулювання, що може вплинути на розуміння документа.

Апостиль має чітко визначену структуру, яку необхідно зберегти при перекладі, включаючи місця для підпису, печатки, дати (див. Рисунок 2.8). Якщо у перекладі змінено порядок розташування інформації, це може викликати сумніви щодо автентичності документа і навіть призвести до відмови в його прийнятті.

Рисунок 2.8

Скриншот перекладу апостилю (Переклад елементів)



Apostille Апостиль (Convention de La Haye du 5 octobre 1961 Гаазька Конвенція від 5 жовтня 1961 року)			
1. Країна:	Україна		
Цей офіційний документ			
2. підписаний	Пилипчук-Михайлова О.М.		
3. у якості	керівник		
4. містить проставлену печатку / штамп	Комунарський відділ державної реєстрації актів цивільного стану у місті Запоріжжі Південного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Одеса)		
Підтверджено			
5. в	м. Києві	6. дата	01.03.2024
7. ким	головний спеціаліст Міністерства юстиції України Куц О.О.		
8. за №	3758952		
9. Печатка / штамп		10. Підпис	
Проставлено електронний цифровий підпис (печатку) Міністерства юстиції України			

APOSTILLE (Hague Convention of 5 October 1961/ Convention de La Haye du 5 octobre 1961)			
1. Country:	Ukraine		
This public document			
2. has been signed by		O.M. Pylypchuk-Mykhailova	
3. acting in the capacity of		Chief	
4. bears the seal / stamp of		Komunarskyi District Department of State Civil Registry Office of Zaporizhzhia city of the Southern Interregional Office of the Ministry of Justice (Odesa city)	
Certified			
5. at	Kyiv	6. the	March 1, 2024
7. by	Chief Specialist of the Ministry of Justice of Ukraine O.O. Kuts		
8. No.	3758952		
9. Seal / stamp:		10. Signature:	
Electronically and digitally signed (stamped) by the Ministry of Justice of Ukraine		*/signed/*	

Round digital stamp with Ukrainian coat of arms and the following text:
Ministry of Justice of Ukraine, for Apostille, № 04593296

Переклад апостилю часто потребує нотаріального засвідчення, що підтверджує його відповідність оригіналу. У деяких країнах переклад апостилю може вимагати додаткового підтвердження від місцевих органів влади. Неправильне оформлення цього процесу може призвести до невизнання перекладу.

Юридичний стиль і термінологія апостилю можуть суттєво відрізнятися від повсякденної мови, що ускладнює переклад. В українському апостилі може використовуватися формулювання *засвідчує відповідність*, яке в англійській мові може мати кілька варіантів перекладу (*"certifies compliance" або "attests to*

conformity"). Неправильний вибір терміну може вплинути на юридичну інтерпретацію документа.

Переклад інформації, що стосується печаток і підписів, є також важливим аспектом, оскільки неправильний переклад може викликати сумніви щодо автентичності документа. Якщо в апостилі вказано *підпис уповноваженої особи*, перекладач повинен точно передати, що йдеться про конкретну юридичну особу, інакше англомовний користувач документа може неправильно зрозуміти, хто саме підписав документ.

Отже, переклад апостилю є відповідальною задачею, яка вимагає не тільки знань мови, але й глибокого розуміння юридичних термінів, міжнародних стандартів та правил форматування документів. Навіть незначні помилки у перекладі можуть призвести до непорозумінь або юридичних проблем, що підкреслює необхідність залучення професійних перекладачів для виконання цієї роботи.

2.2.2 Переклад паспорту, свідоцтва про народження, свідоцтва про смерть. Переклад офіційних документів, таких як паспорт, свідоцтво про народження і свідоцтво про смерть, з української на англійську мову вимагає особливої уваги до деталей, точності та відповідності міжнародним стандартам. Оскільки ці документи мають юридичну силу, їхній переклад повинен бути не лише точним, але й чітко відповідати вимогам країни, де вони будуть використовуватися.

Українські документи містять особисті дані, включаючи ім'я, дату народження, місце народження, серійний номер документа, дату видачі та термін дії, і т.ін. Усі ці дані повинні бути перекладені з максимальною точністю. У перекладі слід зберігати формат і структуру документа, щоб він відповідав оригіналу. Переклад паспорта, свідоцтва про народження, свідоцтва про смерть з

української мови на англійську може супроводжуватися низкою проблем, що пов’язані з різницею в системах і культурних особливостях обох мов.

Ось основні труднощі, які можуть виникати:

1. Транскрипція імен та прізвищ. Імена та прізвища можуть мати різні варіанти транслітерації (передачі букв) з української на англійську мову. Наприклад, ім'я *Олексій* може бути передане як *"Oleksii", "Alexey", або "Oleksiy"*. Вибір неправильної або неконкретної транслітерації може спричинити плутанину та невідповідність з іншими офіційними документами. Перевірка правильності транслітерації відповідно до офіційних стандартів (наприклад, правил українського МВС) і відповідність перекладу вже існуючим документам англійською мовою.

2. Відмінності в системах запису дат. В Україні дати записуються у форматі день-місяць-рік (наприклад, 15.03.1990), тоді як у США використовується формат місяць-день-рік (03/15/1990). Це може призвести до плутанини. Тому рекомендовано використання повного формату дат для уникнення двозначностей, наприклад, *"March 15, 1990"*.

3. Різниця в адміністративно-територіальних одиницях. У документах вказується місце народження або проживання у вигляді конкретної області або району, що може не мати прямого еквівалента в англомовних країнах. Потрібна адаптація перекладу з додатковими поясненнями або використання загальних термінів, наприклад, *область* може перекладатися як *"region"*, а *район* як *"district"*.

4. Труднощі перекладу адрес. Формат адрес в Україні може відрізнятися від англомовних країн. Наприклад, вказівка номера квартири перед номером будинку. У перекладі на англійську це може викликати плутанину, оскільки формат адрес в англомовних країнах інший. Переклад повинен адаптуватися до стандартів англомовної країни, з урахуванням місцевих особливостей формату адрес (див. Рисунок 2.8).

Рисунок 2.9

Скриншот перекладу паспорту (Переклад адреси)



Вказівка місця народження або смерті може бути складною через відсутність точного еквівалента для деяких географічних назв. Крім того, в українських свідоцтвах можуть вказуватися назви населених пунктів, які більше не існують або мають нові назви.

5. Переклад та збереження офіційних назв. Деякі офіційні терміни та назви органів, що згадуються у паспорті, можуть не мати прямих еквівалентів англійською мовою або можуть мати декілька можливих варіантів перекладу. Потрібно використовувати офіційні назви, якщо вони вже існують у міжнародних документах, або транскрибувати без перекладу, щоб уникнути плутанини. У документах містяться терміни, такі як *орган видачі*, які можуть бути перекладені різними способами, залежно від контексту. Неправильний переклад може призвести до юридичної невідповідності. Наприклад, в українському паспорті: орган видачі – *ГУ ДМС України в Київській області*. В англійському перекладі: *Issuing authority: State Migration Service of Ukraine in Kyiv Region або Main Department of the State Migration Service of Ukraine in Kyiv Region.* Неправильний переклад або використання невірного терміну може вплинути на легітимність документа в іноземних правових системах.

6. Відмінності в форматі документів. Паспорт в Україні може містити інформацію, яка не вважається стандартною в англомовних країнах, наприклад, прописка (місце реєстрації). Такі елементи можуть бути перекладені з додатковими поясненнями або зазначені як *“Registration”* із поясненням контексту. В українському свідоцтві про народження інформація може бути подана у форматі, який не відповідає вимогам англомовних країн (наприклад, порядок подання інформації про батьків, адресу тощо). Якщо при перекладі форматування змінено або інформація подана не в тому порядку, це може викликати сумніви щодо автентичності документа і навіть відмову в його прийнятті.

7. Неоднозначні терміни. Деякі терміни, як-от *громадянство*, можуть мати різні значення в різних правових системах, що може викликати непорозуміння. Потрібно обирати точний еквівалент і, за потреби, додатково пояснювати. Українське свідоцтво про народження містить поле *громадянство*, яке у Великобританії може бути перекладене як *"nationality" або "citizenship"*. У різних країнах ці терміни можуть мати різні правові визначення, і неправильний вибір терміну може викликати плутанину, особливо в контексті імміграційних або консульських процедур.

У свідоцтві про народження використовується термін *місце проживання батьків,* який може бути перекладений як *"place of residence"* або *"place of domicile"*. Ці терміни в англійській мові можуть мати різні юридичні значення. *"Residence"* означає місце, де людина фактично проживає, тоді як *"domicile"* може означати місце постійного проживання або юридичну адресу. Неправильний вибір терміну може призвести до юридичних наслідків або непорозумінь.

Деякі юридичні терміни, пов'язані з народженням або смертю, можуть не мати прямих еквівалентів в англійській мові або в правовій системі іншої країни. Наприклад, в українському свідоцтві про смерть: *Причина смерті: природна смерть* – в англійському буквальному перекладі: *"Cause of death: natural death"*.

Термін не відповідає прийнятому стандарту, потрібно використовувати*: Cause of death: natural causes,* інакше це може викликати сумніви в достовірності документа.

8. Переклад паспортних відміток. В українському паспорті можуть бути штампи або відмітки, які містять важливу інформацію, наприклад, про шлюб, розлучення або військовий обов'язок. Некоректний переклад цих записів може спричинити юридичні проблеми. В українському паспорті: штамп про шлюб – *Одружений, 12.06.2015* – в англійському перекладі: *Married, June 12, 2015.* Неправильний або пропущений переклад може вплинути на правовий статус особи в іншій країні, що призведе до ускладнень, наприклад, під час отримання візи чи громадянства.

9. Нотаріальне засвідчення перекладу. Для легалізації перекладених документів знадобиться нотаріальне засвідчення, що вимагає додаткової уваги до точності перекладу і дотримання правових норм країни, де буде використовуватися переклад. Тому потрібна співпраця з кваліфікованим нотаріусом, який має досвід роботи з міжнародними документами, щоб забезпечити відповідність усім вимогам.

Таким чином, переклад офіційних документів, таких як паспорти, свідоцтва про народження та смерть, вимагає високої точності, уважності до деталей та глибокого розуміння культурних і юридичних відмінностей між мовами. Особливості перекладу таких документів полягають у необхідності точного відтворення інформації, включаючи імена, прізвища, назви місць, терміни, що мають юридичне значення, та форматування документа. Навіть незначні помилки можуть призвести до серйозних юридичних або адміністративних проблем, таких як відмови у визнанні документа або ускладнення у процесах ідентифікації.

Основні труднощі перекладу пов'язані з різними аспектами: транслітерація імен та прізвищ може створити проблеми через наявність кількох варіантів написання; відсутність прямих еквівалентів для деяких українських термінів в

англійській мові може вимагати адаптації або додаткових пояснень; збереження структури та форматування документа є критично важливим для забезпечення його юридичної чинності. Крім того, помилки в оригіналі документа можуть створювати додаткові виклики при перекладі.

Зважаючи на ці особливості та труднощі, переклад офіційних документів слід довіряти професійним перекладачам, які мають досвід роботи з юридичними текстами і знають вимоги до таких перекладів у відповідних країнах. Важливо також забезпечити нотаріальне засвідчення перекладу, щоб гарантувати його відповідність оригіналу та юридичну силу у використанні за кордоном.

2.2.3 Переклад свідоцтва про шлюб, свідоцтва про розлучення. Переклад свідоцтва про шлюб і свідоцтва про розлучення з української на англійську мову може супроводжуватися різними труднощами через правові, культурні та мовні відмінності. Основні проблеми, які можуть виникнути, є спільними із тими, які ми вже розглянули вище. Тобто, як і в інших офіційних документах, імена та прізвища в свідоцтвах можуть мати різні варіанти транслітерації. Але це особливо критично у свідоцтвах про шлюб і розлучення, де необхідно зберегти відповідність із попередніми документами. Наприклад, в українському свідоцтві про шлюб: ім'я *Юлія* може бути транскрибовано як *"Yuliia" або "Julia".* Очевидно, що якщо імена або прізвища подружжя неправильно перекладені, це може спричинити проблеми при подачі документів у іноземні установи або під час оформлення нових документів після зміни прізвища.

Іншою проблемою є той факт, що певні юридичні терміни, використані в українських свідоцтвах, можуть не мати прямих еквівалентів в англійській мові або можуть мати різні значення в різних правових системах. Наприклад, в українському свідоцтві про розлучення: термін *розірвання шлюбу* або *припинення*

шлюбу може бути перекладено як *"dissolution of marriage", "termination of marriage"* або *"divorce"*. Неправильний вибір терміну може спричинити плутанину щодо правового статусу розлучення в іншій країні.

Різниця в оформленні документів також може стати проблемою. Формат і структура свідоцтв можуть суттєво відрізнятися між країнами. Наприклад, у деяких країнах свідоцтво про шлюб містить більше інформації, ніж в українських документах. Наприклад, в українському свідоцтві: міститься інформація про місце реєстрації шлюбу та підписи свідків. В англійському перекладі може бути складно передати всі ці деталі у форматі, прийнятому в англомовних країнах. Тому недоліки в оформленні перекладу можуть призвести до відхилення документа іноземними установами.

В українських свідоцтвах часто вказується місце реєстрації шлюбу або розлучення, яке може бути складно точно перекласти через відмінності в адміністративно-територіальних одиницях. Наприклад в українському свідоцтві: *Зареєстровано в РАЦСі Печерського району м. Києва*. В англійському перекладі: *"Registered at the Civil Registry Office of Pecherskyi District, Kyiv City"*. Наведемо ще приклад із свідоцтва про шлюб (див. Рисунок 2.9).

Рисунок 2.10

Скриншот перекладу свідоцтва про шлюб (Переклад місця реєстрації)



Якщо переклад неправильний або неточний, це може призвести до непорозумінь щодо місця реєстрації.

Проблемою можуть стати відмінності в культурних аспектах. В українських свідоцтвах можуть міститися культурні елементи, які не мають відповідників в англійській мові або в іншій культурі. Наприклад, традиційне українське уявлення про шлюб може відрізнятися від того, як шлюб розуміється в англомовних країнах. Також у свідоцтві про шлюб часто вказується зміна прізвища одного з подружжя. Неправильний переклад цієї інформації може спричинити проблеми з документами.

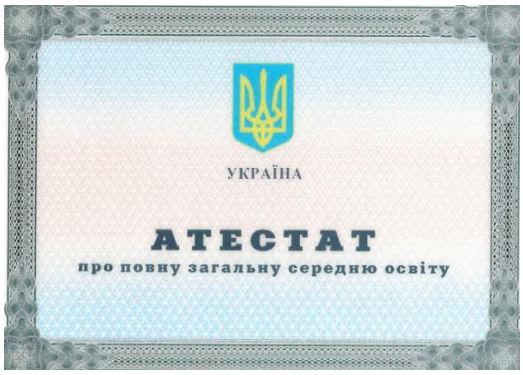
Ці приклади підкреслюють необхідність точного і відповідального підходу до перекладу свідоцтв про шлюб і розлучення, щоб уникнути можливих юридичних і адміністративних проблем в іноземних країнах.

2.2.4 Переклад атестату і диплому. Переклад атестатів та дипломів з української на англійську мову має кілька специфічних проблем і викликів. Ці документи часто використовуються для підтвердження академічної кваліфікації за кордоном, тому точність перекладу є критично важливою.

Одна з проблем пов’язана з невідповідністю освітніх системи. Освітні системи в різних країнах можуть суттєво відрізнятися, що ускладнює переклад назв ступенів, кваліфікацій та предметів. Наприклад, український атестат про повну загальну середню освіту може бути перекладений як *"Certificate of Complete General Secondary Education*" (див. Рисунок 2.11) , але цей термін не завжди чітко відповідає англомовним аналогам, таким як *"High School Diploma"*. Це може викликати непорозуміння у приймаючих установах щодо рівня освіти.

Рисунок 2.11

Скриншот атестату



/Ukrainian Coat of Arms/

UKRAINE

CERTIFICATE
OF COMPLETE GENERAL SECONDARY EDUCATION

Ще однією проблемою є переклад академічних ступенів. Українські академічні ступені можуть не мати прямих аналогів у системі освіти англомовних країн. Наприклад, ступінь *Бакалавр* в Україні може бути перекладений як *"Bachelor's Degree"*, але є різниця між системами бакалаврату в Україні та, наприклад, у США чи Великобританії, що може викликати плутанину. В Україні система вищої освіти включає ступінь спеціаліста, який не має прямого аналога в багатьох англомовних країнах. Це може викликати труднощі при перекладі термінів, оскільки деякі країни не використовують поняття спеціаліст *"Specialist Degree"*. У деяких випадках потрібно додатково пояснювати або адаптувати термін. Зіставлення українських академічних звань з англійськими еквівалентами може бути складним, оскільки структура та термінологія можуть значно відрізнятися. Наприклад, *диплом спеціаліста* може бути перекладений як *"Specialist Diploma"* (див. Рисунок 2.12) а прирівнюватися фактично це – *Bachelor's/Master's Equivalent*, залежно від контексту та країни призначення.

Рисунок 2.12

Скриншот перекладу диплома спеціаліста



Переклад назв навчальних закладів, міністерств та інших організацій повинен бути максимально точним. Використання неправильної назви може спричинити плутанину або навіть юридичні проблеми (див. Рисунок 2.13).

Рисунок 2.12

Скриншот перекладу атестату (Переклад назв установ)



Principal *O.O. Biriuk /signed/*
L.S.
*/Round stamp with the following text: UKRAINE * DEPARTMENT OF EDUCATION OF DNIPROVSKYI DISTRICT STATE ADMINISTRATION IN KYIV CITY * GYMNASIUM No. 315 WITH ADVANCED STUDY OF FOREIGN LANGUAGES * IDENTIFICATION CODE* 23392296/*

"30" *May* 2015

Registration number *47*

Переклад терміну *курс або дисципліна* з української на англійську мову може викликати кілька проблем через відмінності в освітніх системах та термінології. В українській мові *курс* може означати як навчальний предмет (дисципліну), так і рік навчання у вищому навчальному закладі (наприклад,

перший курс). В англійській мові ці поняття мають різні відповідники: "course" використовується для позначення навчального предмета, а *"year"* — для позначення року навчання. В англійській мові є терміни *course і subject,* які можуть бути використані в різних контекстах. "Course" часто позначає цілу навчальну програму або великий модуль, тоді як *"subject"* може вказувати на конкретну дисципліну в межах програми. Неправильний вибір терміну може змінити значення. Тому необхідно чітко зрозуміти контекст, щоб уникнути неправильної інтерпретації.

Переклад назв предметів і курсів також має свою специфіку. Деякі предмети або курси можуть не мати прямого англомовного еквівалента або назви можуть бути дуже загальними. Наприклад, український предмет *Література* може бути перекладений як *"Literature"*, але в англомовних країнах це може бути не конкретний курс, а широка дисципліна. Назви навчальних дисциплін можуть мати різні варіанти перекладу, що може вплинути на правильне сприйняття кваліфікацій. Наприклад, *Економіка підприємства* можна перекласти як *Enterprise Economics / Business Economics / Company Economics*, що може змінити акценти. Український курс під назвою *Основи державного управління* також складно точно перекласти на англійську, оскільки поняття *"Foundations of State Governance"* має інший зміст або не існує в такому вигляді в інших освітніх системах. Це може ускладнити оцінку рівня і якості підготовки випускника.

Система оцінювання в Україні відрізняється від англомовних країн, і переклад оцінок потребує адаптації. Наприклад, в Україні використовується 12-бальна система оцінювання, де 12 – найвища оцінка, а в США, наприклад, використовується 4.0 GPA система. Пряма конвертація може не відображати реального рівня успішності студента.

Додатки до диплома містять перелік предметів, оцінки та академічні години, що потребують точного перекладу. *Академічна година* може бути перекладена як *"academic hour"*, але тривалість та значення академічних годин

може відрізнятися в різних системах освіти. Це може призвести до непорозумінь при оцінці курсу навчання.

Деякі українські кваліфікації можуть не мати прямих еквівалентів у англомовних країнах. Наприклад, кваліфікація *Магістр з правознавства* може бути перекладена як *"Master of Law"*, але це може бути помилково прийнято за ступінь *LLM*, який має інші вимоги та структуру в англомовних країнах. Ступінь LLM (Master of Laws) – це магістерський ступінь у галузі права, який зазвичай отримують після здобуття першого ступеня з права (наприклад, Bachelor of Laws або Juris Doctor). Програми LLM дозволяють юристам поглибити свої знання у спеціалізованих галузях права, таких як міжнародне право, комерційне право, податкове право, права людини тощо [HLT].

Перекладений документ повинен зберігати формат оригіналу та бути офіційно засвідченим, щоб його визнали за кордоном. Неправильне форматування або відсутність нотаріального засвідчення перекладу може призвести до невизнання документу закордонними установами.

Таким чином, переклад атестатів і дипломів з української на англійську мову є складним процесом, який потребує не лише мовних знань, але й розуміння різниць між освітніми системами та юридичними вимогами. Неправильний переклад або адаптація можуть призвести до серйозних наслідків, таких як відмова визнання кваліфікації, що підкреслює необхідність залучення досвідчених перекладачів та належного юридичного оформлення перекладу.

2.2.5 Переклад витягу про несудимість. Витяг про несудимість – це офіційний документ, який видається Міністерством внутрішніх справ України (МВС) і підтверджує відсутність або наявність судимості у громадянина. У витягу зазначається, чи притягалася особа до кримінальної відповідальності, чи має незняту або непогашену судимість, а також чи перебуває у розшуку. Цей

документ потрібний для роботи за кордоном, отримання візи або дозволу на проживання, усиновлення або опіки, участі у тендерах та державних закупівлях, оформлення громадянства або посвідки на проживання в Україні, отримання ліцензій або дозволів, навчання за кордоном.

Переклад витягу з української на англійську мову може викликати кілька проблем, які слід враховувати для забезпечення точності та зрозумілості документа (див. Рисунок 2.13). У витягу про несудимість використовуються специфічні юридичні терміни, які можуть не мати прямих еквівалентів в англійській мові. Наприклад, термін *несудимість* може бути перекладений як *no criminal record або certificate of good conduct,* але потрібно враховувати правову специфіку обох мов, щоб передати точне значення.

Правові системи України та англомовних країн мають суттєві відмінності, що може ускладнити переклад понять, пов'язаних із судимістю та її відсутністю. Важливо враховувати, що навіть при правильному перекладі зміст термінів може дещо відрізнятися через ці відмінності.

У витязі про несудимість згадані конкретні українські державні органи, які видали документ або мають відношення до перевірки судимості. Переклад таких назв має бути точним, але при цьому треба враховувати, що деякі органи можуть не мати прямих аналогів в англомовних країнах. Наприклад, *Міністерство внутрішніх справ України* перекладене як *Ministry of Internal Affairs of Ukraine*, але слід також врахувати, що ця назва може бути незрозумілою для іноземного читача.

Рисунок 2.13

Скриншот перекладу витягу про несудимість



ВР-002375278

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Департамент інформатизації

Перевірка достовірності

ПОВНИЙ

ВИТЯГ

з інформаційно-аналітичної системи "Облік відомостей про притягнення особи до кримінальної відповідальності та наявності судимості"

Виданий про те, що громадянин(ка) УКРАЇНИ СЕМЕЛЯК(ТАРАТАЙКО) ЛАРИСА ВІКТОРІВНА, 14.02.1963 року народження, уродженець(ка) Запоріжжя, Україна на території України станом на 14.03.2024 до кримінальної відповідальності не притягується, незнятої чи непогашеної судимості не має та в розшуку не перебуває.

Витяг надано для ПРЕД`ЯВЛЕННЯ ЗА МІСЦЕМ ВИМОГИ

Заступник директора Департаменту Борис ІГІН

ДЕПАРТАМЕНТ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ МВС УКРАЇНИ ДЛЯ ДОВІДОК

ВР-002375278

MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE
Department of Informatization

Verification

FULL

EXTRACT
from the information-analytical system 'Accounting for information about bringing a person to criminal responsibility and the presence of a criminal record'

This is issued to the citizen of UKRAINE LARYSA VIKTORIVNA SEMELIAK (TARATAIKO), date of birth: February 14, 1963, native of Zaporizhzhia, Ukraine to certify that she has not been brought to criminal responsibility, has no unexpunged or unspent convictions and is not on the wanted list on the territory of Ukraine as of March 14, 2024.

This Extract is given to BE PROVIDED AT THE PLACE OF DEMAND

Deputy Head of Department /signed/ Borys IHIN

/Seal: MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE * DEPARTMENT OF INFORMATIZATION * FOR REFERENCE/

Важливо зберегти оригінальний формат документу при перекладі, оскільки це офіційний документ, і зміна структури чи стилю може викликати сумніви щодо автентичності. Перекладач повинен зберегти порядок пунктів, використання великих літер, формат дат тощо.

Назва відомства: *Департамент інформатизації* перекладено як *Department of Informatization,* до речі *Informatization Department* є також можливим. Але варто враховувати, що назва цього відомства може бути незрозумілою для англомовних користувачів.

Назва системи: *Витяг з інформаційно-аналітичної системи «Облік відомостей про притягнення особи до кримінальної відповідальності та наявності судимості»* може викликати складнощі через довгу та специфічну назву системи. Перекласти можна як *Extract from the information-analytical system "Accounting for information about bringing a person to criminal responsibility and the presence of a criminal record"* або *Extract from the Information-Analytical System 'Record of Information on Criminal Prosecution and Conviction"*. Перший варіант є більш прийнятним (див. Рисунок 2.13), адже важливо зберегти точність і зміст цієї складної назви.

Переклад особистих даних слід перекладати з урахуванням загальноприйнятих норм транскрипції або транслітерації, важливо узгодити написання імені з офіційними документами, щоб уникнути розбіжностей.

Дата народження та місце народження: *Дата 14.02.1963 року народження* має бути перекладена в форматі, прийнятому в англомовних країнах, наприклад, *Date of Birth: February 14, 1963. Місце народження Запоріжжя, Україна – Zaporizhzhia, Ukraine,* варто використовувати офіційне англійське написання міста.

Статус кримінальної відповідальності: Формулювання *на території України станом на 14.03.2024 до кримінальної відповідальності не притягується, незнятої чи непогашеної судимості не має та в розшуку не*

перебуває потрібно перекладати дуже точно, щоб передати всі юридичні аспекти. *As of March 14, 2024, on the territory of Ukraine, the individual has not been criminally prosecuted, has no outstanding or unexpunged criminal convictions, and is not wanted.*

Призначення документу: *Витяг надано для пред'явлення за місцем вимоги* можна перекласти як *This Extract is given to be provided at the place of demand* або *The extract is provided for submission at the place of request*. Тут важливо правильно відтворити значення фрази, щоб вона була зрозумілою для англомовного читача.

Усі ці аспекти вимагають уваги до деталей та розуміння юридичних і мовних відмінностей між українською та англійською мовами, щоб забезпечити правильний і точний переклад витягу про несудимість.

Таким чином, специфіка перекладу особистих документів з української на англійську мову охоплює такі ключові аспекти:

- термінологічна точність і відповідність стандартам: переклад особистих документів, таких як апостиль, паспорт, свідоцтво про народження, смерть, шлюб або розлучення, атестат і диплом, вимагає максимальної точності в передачі юридичних і адміністративних термінів. У багатьох випадках існують стандартизовані терміни для подібних документів, які необхідно точно відтворювати, щоб уникнути юридичних непорозумінь;
- форматування документів: оригінальні документи часто мають спеціальне форматування, яке повинно бути максимально збережене в перекладі. Це включає розташування підписів, печаток, голограм, а також формат дати та особливості текстових полів;
- юридичні аспекти перекладу: для документів, що мають юридичну силу, наприклад, витяг про несудимість, необхідно забезпечити правильну передачу всіх юридично значимих деталей. Це включає як власне текст документа, так і

будь-які додаткові примітки або застереження, що можуть бути зазначені на оригіналі;

- культурні та мовні відмінності: переклад особистих документів потребує врахування культурних та мовних відмінностей. Наприклад, різниця в форматі дат або відмінності в назвах адміністративних одиниць може вимагати пояснень або адаптації при перекладі;

- збереження імен та власних назв: імена, прізвища, назви місць та організацій часто повинні бути транслітеровані в оригіналі для уникнення помилок. При цьому важливо використовувати затверджені стандарти транслітерації;

- адаптація тексту до вимог англомовних країн: деякі документи можуть вимагати адаптації певних формулювань до стандартів англомовних країн, наприклад, при перекладі академічних документів (атестатів, дипломів), щоб їх зміст був зрозумілим для іноземних освітніх установ;

- нотаріальне засвідчення: переклад більшості особистих документів вимагає нотаріального засвідчення. Це вимагає від перекладача не тільки високої точності, але й знання юридичних вимог до перекладів у країні, де буде використовуватися документ.

Всі ці аспекти показують, що переклад особистих документів з української на англійську мову є складним і відповідальним процесом, який вимагає від перекладача високої кваліфікації, точності та уваги до деталей.

ВИСНОВКИ

У цій науковій праці проаналізовано ключові теоретичні аспекти, що стосуються нотаріального перекладу. У процесі дослідження теоретичного підґрунтя виникла необхідність зосередитися на трьох основних темах: специфіка офіційно-ділового стилю, поняття та особливості нотаріального перекладу, а також труднощі, що виникають під час нотаріального перекладу.

Нотаріальний переклад вимагає глибокого розуміння офіційно-ділового стилю, який характеризується високим рівнем стандартизації, використанням чітких і формалізованих виразів, а також дотриманням встановлених правил оформлення. Детальний огляд наукової літератури свідчить, що цей стиль є основою для офіційних документів, що визначає його важливість у перекладі, адже навіть незначні відхилення від норми можуть призвести до юридичних непорозумінь або втрати автентичності документу.

Проведене дослідження дає можливість констатувати, що нотаріальний переклад – це переклад, який засвідчується нотаріусом, підтверджуючи тим самим правильність і відповідність перекладу оригіналу. Специфіка цього типу перекладу полягає в тому, що він вимагає максимальної точності та відповідності оригінальному документу. Нотаріальний переклад не лише передає зміст тексту іншою мовою, але й має зберігати його юридичну силу, що робить цей процес складним та відповідальним.

Процес нотаріального перекладу зустрічає численні труднощі, зокрема, необхідність точного відтворення юридичних термінів, відповідності форматів і структур документа, а також дотримання вимог різних правових систем. Особливо складним аспектом є передача значення термінів, які можуть мати різні тлумачення у різних юрисдикціях. Крім того, перекладач повинен зберегти

оригінальну стилістику та формат документа, що вимагає великої уваги до деталей і високого рівня професіоналізму.

Ми підтвердили, що нотаріальний переклад – це складний процес, який вимагає не тільки знання мов і культурних відмінностей, але й розуміння юридичних аспектів, що є особливо важливим при нотаріальному перекладі. Застосування теоретичних основ офіційно-ділового стилю, а також врахування специфіки нотаріального перекладу дозволяє забезпечити високу якість перекладу, що відповідає всім необхідним вимогам і стандартам.

Детальний аналіз перекладу особистих документів з української на англійську мову дозволив продемонструвати специфіку перекладу різних типів документів та елементів, що відтворюються за особливими правилами.

Як свідчать результати аналізу емпіричного матеріалу, переклад особистих документів часто вимагає дотримання суворих правил щодо відтворення певних елементів, таких як імена, дати, ідентифікаційні номери, тощо. Ці елементи повинні бути передані з максимальною точністю, щоб уникнути помилок, які можуть вплинути на легітимність документу. Одним із ключових аспектів є правильна транслітерація імен та прізвищ, відповідно до міжнародних стандартів або національних вимог країни призначення.

Розгляд специфіки перекладу певних типів особистих документів з української мови англійською мовою, а саме: апостилю, паспорту, свідоцтва про народження, свідоцтва про смерть, свідоцтва про шлюб, свідоцтва про розлучення, атестату, диплому, витягу про несудимість, дозволив дійти таких практичних висновків:

- апостиль – це підтвердження законності документа, виданого в одній країні, для його використання в іншій. Переклад апостилю вимагає особливої точності, оскільки будь-яка помилка може поставити під сумнів автентичність документу. Важливо також дотримуватися стандартного формату і стилю, які використовуються в оригіналі.

- паспорт, свідоцтво про народження, свідоцтво про смерть містять критичну інформацію, таку як персональні дані, дати і місця народження або смерті, які повинні бути перекладені без помилок. Важливо враховувати національні та міжнародні стандарти під час перекладу цих документів, щоб забезпечити їх прийняття в іноземних установах.

- свідоцтва про шлюб та розлучення є юридично значущими документами, які підтверджують статус особи. Їх переклад повинен зберігати всі юридичні нюанси, включаючи імена, дати та місця проведення церемонії, а також інші важливі деталі, щоб уникнути можливих юридичних непорозумінь у майбутньому.

- переклад атестатів та дипломів вимагає дотримання точності не тільки в передачі змісту, але й у форматуванні. Це важливо для того, щоб іноземні освітні заклади або роботодавці могли правильно оцінити рівень освіти та кваліфікацію кандидата. Особливу увагу потрібно приділити перекладу назв освітніх інституцій, академічних ступенів та інших освітніх деталей.

- витяг про несудимість є офіційним документом, який підтверджує відсутність судимостей у особи. При його перекладі особливу увагу слід приділити точності юридичних термінів та збереженню структури документа. Це важливо для забезпечення прийняття документа в іноземних установах.

Отже, аналіз перекладу особистих документів з української на англійську мову показує, що кожен тип документу має свої специфічні вимоги до перекладу. Від правильної транслітерації до точного відтворення юридичних термінів, переклад цих документів вимагає не лише знання мов, але й розуміння культурних та правових відмінностей між країнами. Забезпечення точності, відповідності оригіналу та дотримання міжнародних стандартів є ключовими факторами для успішного перекладу особистих документів.

Перспективи дослідження нотаріального перекладу з української мови англійською є широкими і багатообіцяючими, особливо якщо врахувати вже досліджені аспекти перекладу особистих документів. Основними напрямками подальшого дослідження можуть бути: юридичні документи (переклад контрактів, довіреностей, судових рішень, заповітів та інших юридичних документів); фінансові документи (переклад банківських виписок, податкових декларацій, бухгалтерських звітів); медичні документи (переклад медичних довідок, історій хвороби, результатів лабораторних досліджень); корпоративні документи (переклад статутів компаній, реєстраційних документів, ліцензій та сертифікатів).

Перспективними вважаємо також наукові розвідки, що стосуються проблематики адаптації (дослідження специфіки адаптації українських термінів і понять до англійської мови, зокрема в контексті відмінностей між правовими системами та культурними особливостями), проблеми машинного перекладу.

Таким чином, існує значний потенціал для подальшого розширення дослідження нотаріального перекладу, що дозволить глибше зрозуміти специфіку цієї діяльності і вдосконалити підходи до перекладу в різних сферах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко І. В. Особливості перекладу юридичних документів та їх оформлення. *Мови професійної комунікації: лінгвокультурний, когнітивно-дискурсивний, перекладознавчий та методичний аспекти* : *матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції.* Київ, 2015. С. 109 – 110.

2. Годована М. П. Словосполучення як джерело поповнення української термінології. *Українська термінологія і сучасність.* Київ, 2005. Вип. VI. С. 101–103.

3. Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення. Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ : КМ Academia, 2000. 218 с.

4. Дудка А. А. Класифікації англійських юридичних термінів та прийоми їх перекладу на українську мову. *Вісник Львівського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2009. № 12 (175). С. 13–17.

5. Дуднік Г. С., Оришич Д. Л. Проблеми перекладу юридичної лексики й термінології. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. *Серія : Філологія*. 2019. № 43. Т. 5. С. 56–58.

6. Дудок Р. І. Проблема значення та смислу терміна в гуманітарних науках : монографія. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. 358 с.

7. Згурська В. Структурно-семантичні характеристики юридичної термінології англійської мови у рамках україномовного перекладу. *Актуальні проблеми слов'янської філології : збірник наукових статей.* 2010. Вип. XXIII. С. 535–542.

8. Козачек О. Д. Особливості перекладу юридичних текстів. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Перекладознавство та міжнародна комунікація*. 2016. Вип. 2. С. 16–22.

9. Константінова О. В. Структурно-семантичні особливості термінів оподаткування в американському і британському варіантах сучасної англійської мови : автореф. дис. … канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2004. 18 с.

10. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу : навч. посіб. Київ : Юніверс, 2002. 208 с.

11. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства : підручник. Вінниця : Нова книга, 2008. 512 с.

12. Кочан І. М. Синонімія у термінології. Мовознавство. Київ, 1992. № 3. С. 70 – 81.

13. Кочерган М. П. Мовознавство на сучасному етапі. *Дивослово*. 2003. № 5. С. 24 – 29.

14. Куделько З. Б. Англійська терміносистема ринкових взаємин: семантичні і парадигмальні особливості : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Чернівці, 2003. 20 с.

15. Кузнецова Г.П. Офіційно-діловий стиль в освітній адміністративно-управлінській сфері спілкування. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 8.Філологічні науки (мовознавство)*. Випуск 6. 2014. С. 125 – 140.

16. Ланюк Е. Т. До питання про становлення галузевої лексичної системи (на матеріалах німецької торговельно-економічної лексики) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Львів, 1974. 278 с.

17. Левицький А. Е. Роль категоріальної семантики у забезпеченні функціонування номінативних одиниць сучасної англійської мови. *Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка*. Житомир, 2004. Вип. 17. С. 66 – 70.

18. Логінова Л. В., Іваніщенко О. В. Особливості перекладу юридичних текстів англійською мовою. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. *Серія : Філологія*. 2021. № 49. Т. 2. С. 162 – 165.

19. Логінова Л. В., Осадча М. О. Особливості перекладу англійської юридичної термінології. *Закарпатські філологічні студії*. 2020. Вип. 21. Т. 2. С. 73 – 77.

20. Мостовий М. І. Лексикологія англійської мови : підручник для інститутів та факультетів іноземних мов. Харків : Основа, 1993. 256 с.

21. Нікіфорова С. М. Особливості юридичної термінології в англійській мові. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди*. 2012. С. 173 – 179.

22. Панько Т. І., Кочан І. М., Маюк Г. П. Українське термінознавство : підруч. Львів : Світ, 1994. 216 с.

23. Петрина О. С. Антонімічні відношення у терміносистемі банківської сфери (на матеріалі англійської та української мов). *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка*. *Серія : Філологічні науки*. Львів, 2015. № 4. С. 138 – 144.

24. Пілецький В. І. Деякі лінгвістичні проблеми українського термінознавства. *Український правопис і наукова термінологія: проблеми та сучасність*. Львів, 1997. Т. 9. С. 116 – 117.

25. Попова О., Краснюк В. Юридична термінологія в парадигмі сучасних перекладознавчих аспектів. *Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського*. 2022. № 35 С. 115 – 127.

26. Попович Ю. В., Бялик В. Д. Поняття термінології та терміносистеми в сучасній лінгвістиці. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. *Серія : Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Т. 31 (70) № 2. Ч. 2. С. 206 – 211.

27. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.

28. Семенчук Ю. О. Способи проведення методичної класифікації англійської термінологічної лексики підмови міжнародної економіки. *Наукові записки Тернопільського національного економічного університету. Серія : Філологічна*. 2011. Вип. 20. С. 268 – 273.

29. Скоп'юк Т. Семантичний розвиток лексики сучасної англійської мови. *Лексикографічний бюлетень* : збірник наукових праць. Київ, 2005. № 11. С. 59 – 67.

30. (ТТУАЛ) Таблиця транслітерації українського алфавіту латиницею. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/243262567 (дата звернення: 08.08. 2024).

31. Терещенко С. І. Синонімія в термінології (лексикографічний аспект). *Українська термінологія і сучасність* : збірник наукових праць. Київ, 2001. № IV. С. 328 – 330.

32. Турчин В. В. Прагматика наукового терміна : монографія. Івано-Франківськ : Факел, 2004. 226 с.

33. Шепель Ю. О., Секрет І. В. Міжгалузева термінологічна омонімія у сучасній англійській мові. Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2010. 335 с.

34. Шуміло І. І. Труднощі перекладу юридичних термінів англійської мови. *«Молодий вчений»*. 2017. № 12 (52). С. 275 – 278.

35. Artyukh V. M. Lexico-semantic characteristics of verb-object word-combinations of the English economic terminological system. *Нова Філологія*. 2011. № 46. P. 79 – 81.

36. Baker M. Translation and Conflict (2nd edition, 2018). URL: http://surl.li/rqgeo (accessed: March 1, 2024)

37. Baker M. Translation and Conflict (2nd edition, 2018). URL: http://surl.li/rqgeo (accessed: March 1, 2024)

38. Bussman H. Routledge Dictionary of Language and Linguistics / trans. and ed. by G. Trauth, K. Kazzazi. NewYork : Routledge, 2006. 560 p.

39. Chambers, J. K. Sociolinguistic Theory: Linguistic Variation and Its Social Significance. Oxford : BlackwellPub, 2003. 320 p.

40. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of Language. Cambridge : Cambridge University Press, 1995. 491 p.

41. Evans V., Green M. Cognitive Linguistics : Introduction. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2006. 812 p.

42. Footitt H. The Palgrave Handbook of Languages and Conflict. URL: http://surl.li/rqgef (accessed: March 12, 2024)

43. Glogar O. The Concept of Legal Language: What Makes Legal Language "Legal"?. *Int J Semiot Law*. 2023. P. 1081 – 1107.

44. Goddard Ch. Legal Linguistics as an Academic and Professional Discipline:Identifying Clients, Customers, Stakeholders URL: http://surl.li/rqges (Aaccessed: March 12, 2024)

45. Ilynska L., Platonova M. Meaning in translation: Illusion of Precision, Cambridge : Cambridge Scholars Publishing, 2016. 487 p.

46. Kucheruk L. Modern English Legal Terminology : linguistic and cognitive aspects. Linguistics. Bordeaux : Université Michel de Montaigne, 2013. 385 p.

47. Lakoff G. The Neural Theory of Metaphor / ed. by R. Gibbs. Berlin, 2008. P. 17 – 38.

48. Law J., Martin E. A. A Dictionary of Law. Oxford : Oxford University Press, 2009. 532 p.

49. Munday J. Introducing Translation Studies. Theories and applications. London : Routledge Taylor &. Francis Group, 2001. 221 p.

50. Newmark P. A Textbook of Translation. Edinburgh : Prentice Hall, 2003. 292 p.

51. Newmark P. Approaches to translation. Oxford : Oxford University Press, 1981. 120 p.

52. Nida E .A. Linguistic and Semantic Structure. Language Structure and Translation. Stanford: Stanford University Press, 1982. P. 47 - 70.

53. Nida E. A. Analysis of Meaning and Dictionary Making. Language Structure and Translation. Stanford: Stanford University Press, 1982. P. 4 - 23.

54. O'Grady W., Archibald J., Aronoff M., Rees J. Contemporary Linguistics. Miller Fifth Edition. Boston : Bedford, 2005. 684 p.

55. Pym A. Localization. Lecture by Anthony Pym. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Swhen8XCI_4 (accessed: July 8, 2024)

56. Ramos F. P. Translating legal terminology and phraseology: between inter-systemic incongruity and multilingual harmonization. *Perspectives*. 2021. P. 175–183.

57. Šarčević S. New Approach To Legal Translation (1997). URL: http://surl.li/rqgez (accessed: March 5, 2024)

58. Saussure de F. Course in General Linguistics. Chicago : Open Court Classics, 1998. 234 p.

59. Taylor J. R. Linguistic Categorization: Prototypes in Linguistics Theory. 2nd edition. Oxford : Oxford University Press, 1995. 312 p.

60. Trosborg A. The performance of Legal Discourse, Hermes. *Journal of Language and Communication in Business*, 1992. P. 22–43.

61. Way C. Handbook of Terminology: Volume 3. URL: Legal Terminology. https://benjamins.com/catalog/hot.3.leg5 (accessed: March 12, 2024)

62. Zapolskykh S., Pohonets V., Hrebennikova O. Ukrainian-English Notarized Translation: Challenges and Best Practices. «Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія». 2024. № 67. С. 234-328. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v67/54.pdf. (accessed: November 01, 2024).

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

63. (ЕСУ) Енциклопедія сучасної України. Encyclopedia of Modern Ukraine. URL: https://esu.com.ua/article-77272 (дата звернення: 20.07.2024)

64. (УАСО) Українсько-англійський словник онлайн. URL: https://www.m-translate.org.ua/slovnik/english/uk-en (дата звернення: 22.07.2024)

65. Глубовська І. О. Багатомовний юридичний словник-довідник. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. 543 с.

66. (HLT) Handbook of Legal Terminology. URL: https://mjc.olemiss.edu/wp-content/uploads/sites/134/2020/01/Handbook-of-Legal-Terminology-2020.pdf (accessed: 12.08.24).

67. British Law Report Corpus (BLRC). URL: https://www.sketchengine.eu/blarc-british-law-reference-corpus/ (accessed: 15.09.24).

68. Burton W. C. Burtons legal thesaurus. New York : McGraw-Hill, 2013. 1040 p.

69. English Legal Glossary. URL: https://www.courts.michigan.gov/4a23eb/siteassets/court-administration/access-temporary/foreign-language/englishlegalglossary.pdf (accessed: 12.08.23).

70. Glossary of Legal Terms. URL: https://www.uscourts.gov/glossary (accessed: 21.08.23).

71. Legal Corpora. URL: https://www.clarin.eu/resource-families/legal-corpora (accessed: 21.10.23).

72. Legal Dictionary. URL: https://dictionary.law.com/ (accessed: 11.07.24).

73. Legal English Vocabulary. URL: https://www.britannica.com/dictionary/eb/3000-words/topic/legal-english/2 (accessed: 10.09.23).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

74. Апостиль: оригінали й переклади. URL: https://shorturl.at/fGS9v (accessed: 10.07.24).

75. Атестат і диплом: оригінали й переклади. URL: https://shorturl.at/fGS9v (accessed: 10.09.24).

76. Витяг про несудимість: оригінали й переклади. URL: https://shorturl.at/fGS9v (accessed: 15.09.24).

77. Паспорт, свідоцтво про народження, свідоцтво про смерть: оригінали й переклади. URL; https://shorturl.at/fGS9v (accessed: 23.09.24).

78. Свідоцтво про шлюб, свідоцтвао про розлучення: оригінали й переклади. URL: https://shorturl.at/fGS9v (accessed: 10.09.24).

SUMMARY

The paper deals with theoretical and practical issues of notarized Ukrainian-English translation. The research provides theoretical foundations of notarized translation. Chapter 1 examines the official-administrative style, a linguistic style characterized by its precision, formality, and adherence to established conventions. The chapter discusses how this style influences the translation of documents, particularly in legal and notarial contexts, where clarity and accuracy are paramount. It also presents the concept of "Notarized Translation" and Its Specificity: it defines the notion of notarized translation, highlighting its distinct features compared to general translation practices. The chapter explores the regulatory frameworks governing notarized translation and its role in ensuring the accuracy and legal equivalence of the translated documents. Chapter 1 also shows Challenges and Difficulties of Notarized Translation.

Chapter 2 presents practical analysis of Notarized Personal Document Translation from Ukrainian to English. It concentrates on the Translation of Elements Reproduced According to Special Rules. This section focuses on the translation of specific elements within personal documents that require adherence to particular rules or conventions. These include names, dates, official titles, and standardized phrases that must be accurately reflected in the translation. It also highlights the Specifics of Translating Certain Types of Personal Documents, emphasizing the importance of correctly translating legal terminology and maintaining the confidentiality and accuracy of the information contained within these documents.

Keywords: *notarized translation, personal documents, transliteration, international standards, legal term, transliteration, adaptation, equivalent, transposition.*

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Гребеннікова Ольга Миколаївна, студентка 2 курсу магістратури, заочної форми навчання, факультету іноземної філології, спеціальність 035 Філологія, освітньо-професійна програма переклад (англійський), адреса електронної пошти olha8723@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему НОТАРІАЛЬНИЙ ПЕРЕКЛАД З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата 17.12.2024 Підпис ПІБ Гребеннікова О. М.